



DUHOVNO ŽIVLJENJE

INSTITUT
DUHOVNO
ŽIVLJENJE

IZREKI O VESELJU

**Veselje bo tvoja večerja, če si korist
no preživel dan. (Tomaž Kempčan)**

**Vedrost in veselje sta sonce, pod
katerim vse uspeva. (Jean Paul)**

**Jutrišnji svet pripada tistim,
ki oznanjajo veselje. (F. Heer)**

**Kjer seješ ljubezen, zra-
ste veselje. (Shakespeare)**

**Največje veselje je tisto, ki ga
nismo pričakovali. (Sofokles)**

**Veselje podaljšuje življenje
in utrjuje zdravje. (Udal)**

**Življenje brez veselja je kot oljen-
ka brez olja. (Angleška modrost)**

**Kadar se pojavi veselje, mu moramo od-
preti vrata in okna, ker nikoli ne pride
ob nepravem času. (Schopenhauer)**

**Deljeno veselje je dvojno veselje. Deljena
bolečina je polovična bolečina. (Tiedge)**

**Sreča je kakor sonce. Kadar je
najlepša, zatone. (Ivan Cankar)**

**Vsak srečen človek je
lep. (Irski pregovor)**

**Če sreča ni zmerna, se sa-
ma po sebi ruši. (Seneka)**

**Da bi bili srečni do določene meje, moramo
tudi trpeti do določene mere. (E. A. Poe)**

50
LET**DUHOVNO ŽIVLJENJE**

Kristusova smrt na križu in njegovo vstajenje pomenita odrešene vse ljudi. Od tedaj smrt za odrešene ljudi ni več samo brezupen in nesmiseln konec, temveč prehod v novo življenje. Ko v veri sprejmemo in izpovedujemo Kristusovo smrt, vstajenje in življenje v slavi, doživljamo in oznanjamo novo upanje za vse, ki stojijo pred neprodirno skrivnostjo smrti.

Doživete in blagoslovljene velikonočne praznike vam želi

“DUHOVNO ŽIVLJENJE”



Smisel našega življenja

PASTIRSKO PISMO SLOVENSКИH ŠKOFOV ZA POSTNI ČAS 1983

I. K SEBI SI NAS USTVARIL, O BOG

Jezus je po čudežnem ribjem lovu rekel Petru: „Odslej boš ljudi lovil!“ (Lk 5, 10), kar pomeni: Odslej boš glasnik božjega kraljestva in boš ljudi pridobival zanj. Peter je z drugimi apostoli oznanjal Jezusa Kristusa, učlovečenega, križanega in od mrtvih vstalega božjega Sina, v katerem je vsakemu človeku ponujeno odrešenje kot dar božje milosti.

Cerkev, posebej pa še škofje in duhovniki, so prav tako dolžni oznanjati Jezusa Kristusa. Oznanjati morajo prvo in glavno zapoved ljubezni ter poudarjati pravičnost in poštenost med ljudmi. Pred seboj morajo imeti vedno celotnega človeka v vseh njegovih razsežnostih, predvsem v njegovem klicu po Neskončnem, po Bogu.

So vprašanja, ki so mislečega človeka vedno vznemirjala in ne bodo nikoli utihnili. Vsak rod, vsak človek si jih zastavlja na novo: Kdo sem? Čemu živim in trpim? Kam gre moja pot? Kaj je smisel mojega življenja na zemlji?

Postni čas je najresnejši čas cerkvenega leta. Na praznik Gos-

podovega oznanjenja, 25. marca, bomo začeli tudi „sveto leto“ v spomin 1950. obletnice Kristusove smrti, ki smo z njo bili odrešeni. Po želji svetega očeta naj bi bilo to leto posvečeno spravi in pokori v poslanstvu Cerkve, spremnitvi in poglobitvi našega duhovnega življenja. Zato je prav, da se bomo v postu in v svetem letu vedno znova poglobljali v temeljna, bivanjska vprašanja o smislu in končnem cilju našega življenja in v odgovor, ki nam ga daje Cerkev iz božjega razodetja, še posebej v luči Kristusove velikonočne skrivnosti.

Vedno so bili na svetu ljudje in so še danes, ki jim je bil cilj življenja predvsem uživanje materialnih dobrin. O njih beremo v knjigi Modrosti: „Dajmo torej, uživajmo pričujoče dobrine, vneto rabimo stvari kakor v mladosti! Postrezimo si s sijajnim vinom in dišečimi mazili, in naj nam ne uide pomladni cvet! Nikogar od nas naj ne bo, ki se ne bi udeležil naše prešernosti, povsod puščajmo znamenja našega veselja; zakaj to je naš delež in to naša usoda. Zatirajmo ubogega pravičnika, vdovam ne prizanašajmo in ne spoštujmo sivih las priletnega starčka“ (Mdr 2, 6—10). Tako



govorijo v prepričanju, da po smrti ne bo ničesar več in da jim ne bo treba dajati odgovora o njihovem življenju.

Drugo skupino ljudi je omamil znanstveni in tehnični napredek. Človeku se je sicer posrečilo prodreti globoko v poznavanje vesolja, se polastiti mnogih zakonov narave ter ji tako zagospodovati. To je povsem v skladu z božjim naročilom: „Podvrzita si zemljo in gospodujta ribam morja in pticam neba in vsem živim bitjem, ki se gibljejo na zemlji“ (1 Mz 1, 28). Toda človek še zdaleč ni postal popoln gospodar na zemlji. Pomislimo na primer samo na potrese, suše, povodnji in tolike druge naravne nesreče, v človeški družbi pa na neurejene odnose med ljudmi, narodi in državami. Tako oboževani tehnični napredek ni in ne more biti človekov končni cilj. „Današnjega človeka,“ pravi v okrožnici Človekov odrešenik

papež Janez Pavel II., „ogrožajo prav tiste stvari, ki jih proizvaja ... Zato prevzema človeka vsak dan večji strah. Boji se namreč, da se ne bi sadovi, plod njegovega uma in ustvarjalnosti, obrnili naravnost proti njemu; boji se, da se ne bi spremnile v orodje in orožje samouničenja, ki presega vsako domišljijo in se v primerjavi z njimi zdijo nesreče in katastrofe, ki jih poznamo iz zgodovine, malenkost“ (Človekov odrešenik, 15). Zdi se, da stoji človeški rod danes pred izbiro: ali uničenje samega sebe in sveta ali pa spreobrnjenje s popolno spremenitvijo mišljenja, odločanja in življenja. „V nevarnosti je prihodnost sveta, če se ne bodo prebudili modri ljudje,“ pravi koncil (CS 15, 3).

Pa tudi če bi tehnični napredek bil vedno večji in bi prihodnost postajala res vedno srečnejša za človeštvo in če bi bilo mogoče na zemlji vedno bolj uresničiti enakost, bratstvo in svobodo, vendar vsakega človeka čakajo vrata smrti. Skozi nje bo šel najbrž s toliko večjo bridkostjo, kolikor srečnejše in popolnejše je bilo njegovo življenje na zemlji.

Smisla življenja torej tudi v tehničnem napredku ne moremo najti. Naše srce hrepeni po večjih in drugačnih vrednotah, po trajni ljubezni in popolni sreči. Tudi na pragu tretjega tisočletja človek ob razočaranju in neutešenem hrepenenju slutí, da obstaja onkraj naših meja še drugi svet, ki

mora biti popoln, dober in trajen. S svojim razumom že tu odkriva njegove sledove. Ob doživljanju lepote v naravi in umetnosti se pogloblja njegovo hrepenenje in splošno prepričanje človeškega rodu ga potrjuje v njegovi slutnji. O tem, kako moremo s svojim razumom spoznati Boga in v njem odkriti smisel svojega življenja, izjavlja prvi vatikanski cerkveni zbor: „Sveta mati Cerkev veruje in uči: Boga, počelo in cilj vseh stvari, je mogoče z naravno lučjo človeškega razuma iz stvarstva z gotovostjo spoznati“ (Vera Cerkev, 27). Modri iz stare zaveze podobno govori: „Zares nespametni so namreč bili vsi ljudje, v katerih ni bilo božjega spoznanja, ki iz vidnih dobrin niso mogli spoznati Njega, ki je ,in ki pri opazovanju del niso spoznali umetnika“ (Mdr 13, 1). Apostol Pavel pa pravi v pismu Rimljanom: „Razodeva se namreč božja jeza z neba nad vsako brezbožnostjo in krivičnostjo ljudi, kateri resnico ovirajo s krivico; kajti kar se o Bogu ne more spoznati, jim je očitno, Bog jim je namreč razodel. Zakaj to, kar je v njem nevidno, se od stvarjenja sveta po delih spoznano vidi, njegova večna moč in božanstvo, tako da so neopravičljivi; čeprav so Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili in se mu zahvalili, ampak so postali v svojih misli prazni“ (Rim 1,18—21).

Kje naj torej odkrivamo in iščemo smisel svojega življenja? Če

ne dobrine tega sveta ne znanost in tehnični napredek človeka popolnoma ne zadovoljijo, naš um pa opozarja na nove razsežnosti, moramo iskati v tej smeri. Veliki iskalec resnice in smisla življenja sv. Avguštin pravi: „K sebi si nas ustvaril, o Bog, in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi“ (Izpovedi I,1).

Ravno na to, dragi bratje in sestre, vas hočemo opozoriti. Vzpodbujamo vas, da bi se v svojem življenju ne omejili samo na ta svet, ampak bi v svojem iskanju odgovarjali pobudam Duha, ki se javlja v hrepenenju našega srca. O tej nalogi pravi 2. vatikanski cerkveni zbor: „V prežetosti z vero, da mu je dano vodstvo Gospodovega Duha, ki napolnjuje vesoljstvo, si božje ljudstvo prizadeva v dogodkih, zahtevah in težnjah, ki jih je deležno skupaj z drugimi ljudmi naše dobe,





rastejo na njej (Jn 15,—8). Kristjan mora v svojem življenju hoditi za Kristusom in ga posnemati, kar zahteva seveda veliko napora. Kristus jasno uči: „Če hoče kdo priti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj“ (Mt 16, 24). Za človeka, ki je po izvirnem grehu ranjen in nagnjen k slabemu, to ni lahko. Vera nas uči da se z lastnimi močmi ne moremo dolgo varovati vsakega greha, ampak da nam je pomagajoča milost neobhodno potrebna. Apostol Pavel priznava: „Vidim v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih. Jaz nesrečni človek, kdo me bo rešil telesa te smrti? Hvala Bogu po Jezusu Kristusu, Gospodu našem!“ (Rim 7,23—25). Tudi mi smemo z apostolom zapupno govoriti: „Vse premorem v njem, ki mi daje moč“ (Flp 4,13). Pri tem pa ne smemo pozabiti besed sv. Avguština: „Bog, ki nas je ustvaril brez nas, nas ne bo zveličal brez nas“, to je brez našega sodelovanja. V čem naj obstaja naše sodelovanje?

razločiti, katera so v vsem tem prava znamenja božje navzočnosti in božjih namenov. Vera namreč vse osvetljuje z novo lučjo in razkriva božjo voljo glede celotne človekove poklicanosti; in tako usmerja razum k rešitvam, ki popolnoma ustrezajo človeški naravi“ (CS 11,1).

II. KAJ NAJ V POSTNEM ČASU STORIMO ZA SVOJE ZVELIČANJE

O smislu svojega življenja začne človek navadno bolj zavzeto razmišljati, kadar mu gre slabo ali ga zadene kaj hudega. Trpljenje posebno močno postavlja vprašanje: Čemu to? Kakšen smisel in pomen ima to?

Kristjani smo bili s krstom vcepljeni v Kristusa, tako da Kristus živi v nas in mi v Kristusu. S Kristusom smo ena celota — kakor vinska trta z mladikami, ki

1. Poglobimo svojo vero! Vera je najprej milost in božji dar. Kristjan pa si mora tudi sam prizadevati, da si ohrani in utrdi svojo vero. Zato je vera tudi sad iskanja, truda, študija, razmišljanja in molitve.

Vera je vedno nekaj občestvenega. Že božje ljudstvo v stari zavezi je verovalo v občestvu. Tudi

v Cerkvi velja, da vera enega vpliva na vero drugega. Apostol Pavel, ki je imel globoko vero, piše Rimljanom: „želim vas videti, da nam bo med vami v medsebojno tolažbo skupna vera, vaša in moja“ (Rim 1, 11-12). Človek ni le posameznik, ki bi lahko Boga častil le zase in na skrivnem, ampak je že po svoji naravi družbeno bitje. Kristus ni odrešil le posameznikov, temveč je s svojo velikonočno skrivnostjo zbral božje ljudstvo. Zavezo, ki jo je naš Odrešenik sklenil z nami v svoji krvi, obhaja Cerkev kot občestvo. To pride posebej do izraza pri nedeljski mašni daritvi, kjer skupno utrjujemo svojo vero in obhajamo zavezo z njim. Tudi oznanjevanje božje besede se dogaja v občestvu. Kristus je nekatere posebej postavil kot učitelje in oznanjevalce evangelija za svoje ljudstvo. Poslušajmo papeža, škofo in duhovnike ki oznanjajo božji nauk in so med seboj povezani v resnici in ljubezni, da ne bomo skrenili s prave poti. Iščimo božjo besedo tudi v svetem pismu in verskem tisku in pogovarjajmo se o njem. Tako se bomo lažje obvarovali raznih nevarnosti.

2. Nadvse pomembno sredstvo je molitev — pogovor z Bogom, Marijo, angeli in svetniki, ki nas pred Bogom s svojo priprošnjo podpirajo. Kakor se doma člani družine radi med seboj pogovarjajo o svojih doživetjih in načrtih, težavah in upanju, tako se pogovarjamo tudi z Bogom, ki je

naš Oče, in s Kristusom, ki je naš brat, z Marijo in svetniki, ki so naši prijatelji. V postnem času Cerkev molitev še posebej priporoča, zlasti tudi pobožnost križevega pota, pri katerem se poglabljamo v premišljevanje Gospodovega trpljenja in smrti.

3. Postni čas in sveto leto nas bosta letos še posebej klicala k pokori. Čeprav je Kristus sam s svojim trpljenjem in smrtjo zadržal za grehe vsega sveta, je po božjem odrešenjskem načrtu potrebno, da vsi udje Kristusovega skrivnostnega telesa sodelujemo pri zadoščevanju za tuje in svoje grehe. Spokornost mora biti bistveni sestavni del krščanskega življenja. Brez prenašanja vsakdanjega križa, brez odpovedi, žrtve in trpljenja ni mogoče hoditi za Kristusom in mu ostati zvest. Apostolu Pavlu je bilo napovedano, da bo moral veliko trpeti za Jezusovo ime (prim. Apd 9,15). Sam pa pravi: „Zdaj se veselim v trpljenju za vas in s svoje strani na svojem telesu dopolnjujem, kar nedostaja bridkostim Kristusovim, za njegovo telo, ki je Cerkev“ (Kol 1,24). V drugem pismu Timoteju beremo: „Zanesljiva je beseda: Če smo s Kristusom umrli, bomo z njim tudi živeli; če trpimo, bomo z njim tudi kraljevali; če ga bomo zatajili, bo tudi on nas zatajil“ (2 Tim 2,11—12).

Kristus se je pred svojim javnim nastopom 40 dni postil. Cerkev nas v začetku posta na to spominja in vabi, naj Kristusa



posnemamo. Postno postavo nam je sicer olajšala, vendar ne zato, ker bi bila pokora manj potrebna, ampak zato, da bi si sami izbrali spokorna dela, ki so bolj prilagojena sodobnemu načinu življenja. Brez dvoma je potrebna zunanja telesna pokora, vendar ne smemo posnemati farizejev, ki so se hoteli s svojo spokornostjo postavljati pred drugimi ljudmi. Kristus je tak postopek obsodil in dejal: „Kadar se ti postiš, pomazili svojo glavo in si umij obraz, da ne pokažeš ljudem, da se postiš, ampak svojemu Očetu, ki je na skrivnem. In tvoj Oče, ki vidi na skrivnem, ti bo povrnil“ (Mt 6,17—18). Odlična pokora je potrpežljivo prenašanje težav in naporov in vsega, kar je povezano z našim poklicem in službo. Bodimo prijaznejši v medsebojnih odnosih, odpuščajmo žalitve, potrpežljivo prenašajmo neuspehe in bolezni. V duhu pokore sprejemajmo tudi

vse morebitne omejitve, ki nam jih nalaga sedanjí trenutek gospodarske krize.

S prstom in osebno molitvijo je močno povezana krščanska dobrodelnost. Kar smo v duhu pokore odrekli sami sebi, to dajmo svojemu bližnjemu, ki je v potrebi. Na svetu je veliko ubogih in potrebe Cerkve so tudi pri nas velike. Dela krščanske ljubezni, duhovna in telesna dela usmiljenja, imajo pri Bogu visoko vrednost.

V postnem času se pripravljamo, da bomo znova doživeli Kristusovo velikonočno skrivnost, njegovo smrt in vstajenje. Ta priprava obstaja v nenehnem očiščevanju in prenavljanju življenja.

Cerkev nam v tem času posebej priporoča, da se spravimo z Bogom in bližnjim, da gremo k spovedi in prejemamo sveto obhajilo. Kakor je človeku potrebna telesna hrana, tako je za naše duhovno življenje potrebna duhovna hrana, ki je Jezus Kristus, skrit pod podobo kruha. Sam pravi: „Moje telo je resnična jed in moja kri resnična pijača. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem“ (Jn 6, 55-56). Sveto obhajilo je najmočnejše sredstvo za našo duhovno rast. Prejemati pa ga moramo s čistim srcem in dobro pripravljeni, pa tudi v življenju pokazati, da smo se združili s Kristusom.

Cilj postnega časa je doživeto praznovanje velike noči, spominskih dni Gospodovega trpljenja.

Veliki teden

Cvetna nedelja

Zadnjih pet dni postnega časa imenujemo veliki teden. Te dni nas bogoslužje neposredno uvaja v odrešilno trpljenje. Prvi dan velikega tedna — na cvetno nedeljo — blagoslovljamo oljčne veje in drugo zelenje, ki ga verniki v procesiji neseje v cerkev. S tem se spominjamo Kristusovega zmagoslavnega vhoda v Jeruzalem, kjer je dovršil svojo veliko-nočno skrivnost. V ospredju bogoslužja cvetne nedelje ni blagoslov zelenja, ampak procesija s tem zelenjem v čast Kristusu Kralju, s katero gremo v cerkev, kjer nato med mašo poslušamo poročilo o Kristusovem trpljenju. Blagoslovljene oljke spoštljivo hranimo doma. Po navadi vejice zatakujemo za križ.

Z blagoslovljenim zelenjem, znamenjem življenja in zmage,

.....

Iz srca vam želimo, da bi po lepi in skrbni pripravi zares doživeli bogastvo velike noči. Da bi to v kar največji meri dosegli, vam kličemo s sv. Pavlom: „Milost Gospoda Jezusa Kristusa in ljubezen božja in občestvo Svetega Duha z vami vsemi. Amen“ (2 Kor 13, 13).

Koper, Ljubljana, Maribor
Vaši škofje

gremo v procesiji na čast Kristusu Kralju, da bomo nekoč mogli dospeti v večni Jeruzalem.

Krizmena maša

Na veliki četrtek dopoldne imajo škofje v stolnih cerkvah tako imenovano krizmeno mašo. Pri tej maši posveti škof sveta olja (krstno, bolniško in krizmo). S škofom mašujejo njegovi duhovniki. To lepo ponazarja povezanost škofa z vsemi člani škofijskega občestva. Pri tej maši duhovniki znova potrdijo zvestobo svoji službi in javno obnovijo svoje duhovniške obljube.

Ob tej priložnosti škof še posebej povabi vernike, naj molijo



VELIKI ČETRTEK

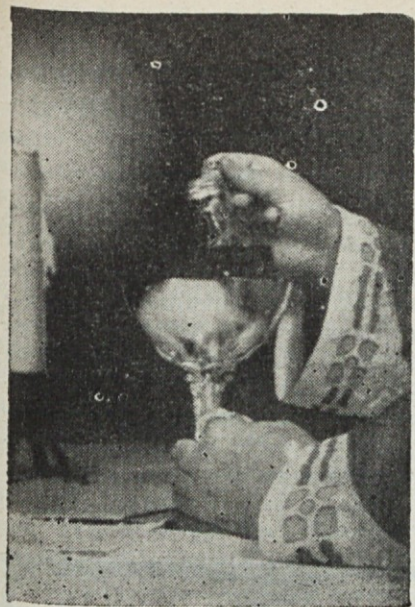
S slovesno večerno mašo velikega četrtega obhajamo spomin postavitve svete evharistije. Veliki četrtek je rojstni dan evharistije in mašniškega posvečenja. Pri zadnji večerji nam je dal Jezus poseben dar, ki naj bi nas spominjal na njegovo veliko ljubezen in bi mogli po njem vsi ljudje vseh časov prejemati polnost ljubezni in življenja. Po evharistiji sega Kristusovo odrešenje v življenje vseh ljudi vseh časov in krajev zgodovine.

Kot pravi in večni duhovnik je Jezus postavil trajno daritev. Sam se je Očetu prvi daroval za naše odrešenje in tudi nam naročil, naj v njegov spomin obhajamo to daritev. Njegovo telo, za nas darovano, je hrana, ki nas krepi. Njegova kri, za nas prelita, pa je pijača, ki nas očiščuje grehov. Bog daj, da bi iz tako velike skrivnosti vedno prejemali polnost ljubezni in življenja.

Marsikje duhovnik po pridigi umije dvanajsterim — navadno možem — noge v znamenje medsebojne ljubezni in služenja.

VELIKI PETEK

Ta dan ni evharistične daritve, saj veliki duhovnik sam daruje na oltarju križa svoje življenje. Jezusova smrt na križu nam je ta dan ves čas živo pred očmi. Bogoslužje velikega petka ima tri dele: opravilo božje besede, češčenje križa in obhajilo.



za svoje duhovnike, da bodo zvesti služabniki Kristusa, velikega duhovnika, in bodo nje pripeljali k njemu, ki je vir življenja.

Sveto velikonočno tridnevje

Sveto tridnevje Gospodovega trpljenja in vstajenja pomeni vrhunec celotnega liturgičnega leta. Bogoslužje želi v teh dneh kar najbolj ponavzočiti dogodke zadnjih dni Gospodovega življenja, da bi jih vsak dan znova doživljali v pristrčni in notranji povezanosti s Kristusom. Sveto velikonočno tridnevje se začne z večerno mašo na veliki četrtek in sklene z drugimi večernicami nedelje Gospodovega vstajenja.

Na veliki petek je sveti veliko-
nočni post. To je post pričakova-
nja Jezusovega prihoda.

Opravilo božje besede

Berila velikega petka nam izra-
žajo isto misel kot Janezovo po-
ročilo o Jezusovem trpljenju. Kri-
stus ni samo žrtev, temveč tudi
veliki duhovnik, ki popolnoma sa-
mostojno odloča o svoji usodi.
Križ in slava sta nerazdružljivo
povezana v Janezovem poročilu
o Jezusovem trpljenju.

Na veliki petek imajo prošnje
za vse potrebe poseben pomen.
Kristusova smrt je duhovniško
dejanje za vse ljudi vseh časov.
Kakor ima Kristusova smrt vred-
nost za vse človeštvo, tako ima
tudi molitev Cerkve vrednost za
vse ljudi. Zato Cerkev ta večer
v desetih izredno lepih molitvah
prosi: za Cerkev, za papeža, slu-
žabnike Cerkve in vse vernike, za
katehumene, edinstvo kristjanov,
za Jude, za tiste, ki ne verujejo v
Kristusa, za tiste ki ne verujejo
v Boga, za državne voditelje, za
vse, ki so v stiskah.

Cerkev prosi Boga, naj očisti
svet vseh zmot, odvzame bolezni,
odžene lakoto, odpre ječe in raz-
veže vezi, naj nakloni popotnikom
varnost, zdolcem srečno vrnitev
bolnikom zdravje in umirajočim
zveličanje — da se bodo vsi ti-
sti, ki se k Očetu obračajo v
kateri koli stiski, veselili božje
usmiljene pomoči.

Češčenje križa

Na veliki petek je posebno pre-

tresljivo razkrivanje in češčenje
križa. Duhovnik razkrije križ in
trikrat zapoje: Glejte les križa,
na katerem je zveličanje sveta vi-
selo. — Pridite, molimo!

Obhajilo

Cerkev je po letu 1955 uvedla
navado, da prejmemo na veliki
petek skupaj z duhovnikom tudi
verniki sveto obhajilo kot drago-
cen sad drevesa življenja svetega
križa. Obhajilo na veliki petek ne
pomeni samo združiti se s Kristu-
som, temveč nas vodi tudi v nje-
govo trpljenje, da postanemo žr-
tev kakor on.



VELIKA SOBOTA

Blagoslov velikonočnih jedil

Na veliko noč se mudimo ob Jezusovem grobu in premišljujemo njegovo trpljenje in smrt. Šele pri velikonočni vigiliji nas prevzame velikonočno veselje.

Po stari navadi nesemo ta dan k blagoslovu velikonočna jedila. Ta blagoslov naj bi v nas zbudil smisel in hvaležnost za velike božje darove, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozarjal na božjo bližino prav v teh dneh.

Pri blagoslovu velikonočnih jedil moli duhovnik med drugimi tudi naslednjo molitev: Nebeški Oče, blagoslovi ta jedila. Naj nas velikonočni prazniki tako prenovijo, da bomo vedno bolj čutili potrebo po duhovni hrani in jo našli v tvoji besedi in v tvojih skrivnostih.

Blagoslovljena velikonočna jedila naj bi jedli na velikonočno jutro ali vsaj šele po vigiliji, če je le mogoče vsa družna skupaj. Pred jedjo lahko zapojemo velikonočno pesem, molimo, preberemo odlomek iz sv. pisma (Apd. 2, 36—42, Jan 20, 11—18).

VELIKONOČNA VIGILIJA

Vigilija (bedenje) pomeni veselo čakanje v molitvi na Kristusovo vrnitev. Obredi naj bi bili ponoči, pozno zvečer. Velikonočna vigilija je isto kot velika noč. Noč, v kateri bedimo, ker pričakujemo Kristusov prehod iz smrti



v življenje. Bogoslužje velikonočne vigilije ima tele dele: slavje luči, besedno, krstno in evharistično bogoslužje.

Slavje luči

Slavje luči se začne pred cerkvijo z blagoslovitvijo ognja, s katerim prižge duhovnik okrašeno velikonočno svečo. Sprevod gre z velikonočno svečo na čelu v cerkev, ki je vsa v temi. V cerkvi

verniki postopoma prižgejo od velikonočne sveče svoje sveče. Sprevod z velikonočno svečo skozi cerkev ponazarja Kristusovo pot po svetu in postopno sprejemanje njegovega odrešenja. Nato poje duhovnik velikonočno hvalnico.

Besedno bogoslužje

Berila velikonočne vigilijske nam zgoščeni pripovedi prikazujejo zgodovino odrešenja, ki bo svoj vrhunec dosegla ob drugem Kristusovem prihodu. Tudi mi smo vključeni v odrešenjsko dogajanje. Ob slavi zadonije orgle, zvonovi. Po slavi duhovnik slovesno zapoje alelujo.

Krstno bogoslužje

Po slovesnem evangeljskem oznanilu Kristusovega vstajenja je blagoslov krstne vode — in krst, kjer je to primerno. V krstu namreč deluje moč Kristusove smrti in vstajenja. Obhajati veliko noč pomeni preiti s Kristusom iz smrti v življenje. Ta prehod se začne s krstom. Po krstu oziroma blagoslovu krstne vode vsi s pri-

žganimi svečami v rokah obnovimo krstne obljube. Znova si pokličemo v zavest, da smo po krstu vcepljeni v Jezusovo velikonočno skrivnost, s Kristusom umrjemo in z njim vstanemo k novemu življenju.

Evharistično bogoslužje

Evharistična daritev velikonočne vigilijske je največje slavje vsega liturgičnega leta. To je najbolj slovesna velikonočna maša.

Velikonočna nedelja

Velika noč je največji praznik krščanstva, dan nepopisnega veselja. Na ta dan se spominjamo in globlje doživljamo, da je Kristus s svojo smrtjo uničil našo smrt in nam s svojim vstajenjem obnovil življenje. Nedeljo Gospodovega rojstva praznujemo slovesno z osmino.

Vstali Kristus, ožari naša srca s svojo milostjo, da bomo radost, veselje in srečo, ki jo doživljamo ob tebi, delili vsakemu, ki nam je kakor koli sopotnik v življenju.

(„Kristjan moli“)

VELIKI PETEK

Duhovnik se je vrgel na obraz, odmolil, vstal in križ v róke vzel, spoštljivo ga odkril in zraven pel, da je na lesu Bog odrešil nas.

Glej, s križa dvoje prebodenih rok zdaj blagosavlja ljudstvo naokrog

in vseh oči zvestó v razpelo zro. Na koru pevci hvalnice pojo.

VELIKA SOBOTA

S kremenom iskro svečenik je vžgal, kadilnih zrn je blagoslovil pet v spomn na Krista, ki je rešil svet in tretji dan svetel od mrtvih vstal.

Vsak vzemi si žerjavico domov in z njo ponesi božji blagoslov: Naj v vsakem srcu ogenj zagori, naj novi plamen duše razsvetli!

VELIKA NEDELJA

Bandero rdeče v vetru se lovi,
čez polje gre, med hiše, skozi vas,
za njim ljudje kot nepretrgan pas.
Nad vsem prižgano sonce plameni.

V monštranci stopa Bog zdaj čez
poljé

in blagoslavlja njive in vodé,
gozdove, brda, trte, belo vas.
Ves svet dobiva danes nov obraz.
Jože Dular

IN TO JE VPRAŠANJE: SE BOMO OZRLI?

Med kapljami znoja in kapljami bóli
se bomo ta teden ozrli okoli:
na griču pod oljkami v Sveti deželi
stoji naš Gospod spet v nesmrtnosti beli,
veselih, žarečih oči.

Ker reka iz zlatih valov mesečine
odnesla je v noč krvaveče spomine,
in sonce, zakrinkano s sencami križa,
očiščeno zémlji in mórju se bliža
in drevje zeleno šumi.

Se bomo zazrli v Srce Zmagoslavno,
ki strlo za nas je prekletstvo in davnost?
Ker Jezus pod oljkami gleda po griču,
smehljaše se vetru in modremu ptiču
in plahim korakom ljudi.

ZVONOVI PREROKB

Še bolj kot za Božič nocoj se iskrijo
zvezde v ugašajoči temi.

Še nekaj utrinkov in v zore milino
stopi Gospod iz smrtne noči.

Prerokbe donijo v izpolnjeni svit.

Že leto za letom nocoj se ponavlja:
noč se zagleda v zorin obraz,
obriše solzé, da le rosa poslavlja se še
od mesečinih las.

Prerokbe donijo; jih čuješ skoz zid?

In zvezdic sijaj je iz mehke svetlobe —
kakor sijaj Gospodovih ran!

In njihov zasanjani ples med svetove
z nami slavi nesmrtnosti dan.

Prerokbe donijo čez nov zemljevid.

Kaj pomeni Kristusovo vstajenje za nas

Na veliko noč beremo v berilu dnevne maše odlomek Petrovega misijonskega govora v hiši rimskega stotnika Kornelija. Zbranim sorodnikom in prijateljem vojaškega poveljnika je prvak apostolov oznanil velikonočni dogodek: „Bog je obudi Jezusa tretji dan in je dal, da so ga videli — ne vsi ljudje, ampak od Boga prej odbrane priče, mi, ki smo z njim jedli in pili, potem ko je od mrtvih vstal“ (Apd 10, 40-41).

Skozi vso zgodovino krščanstva, od filozofa Celza v 2. stoletju do racionalistov 19. stoletja in našega časa, je bil ob teh Petrovih besedah vedno prisoten ugovor: Zakaj ni ravnal vstali Kristus drugače? Zakaj se ni pojavil pred predstavniki rimske oblasti, ki so ga z najvišjo avtoriteto obsodili na smrt, izročili križanju, uradno potrdili njegovo smrt na križu, zapečatili grob in za vsak primer še postavili stražo? Njegova zmaga nad porazom na veliki petek bi bila za vse čase javno in uradno priznana. Zakaj ni stopil pred samega Pilata in mu s svojim vstajenjem molče odgovoril na vprašanje: „Kaj je resnica?“ (Jan 18, 38)? Zakaj se ni pojavil po vstajenju pred sinedrijem, pred predstavniki najvišje verske oblasti svojega naroda, da bi jih utišal v njihovi zlonamernosti? Zakaj ni šel tisto velikonočno jutro vsaj po glavni jeruzalemski ulici, da bi s svojim vstajenjem preglasil množico, ki je na veliki petek vzklikala: „Križaj ga, križaj ga!“ (Jan 19, 6)? Zakaj ni ravnal vstali Zveličar tako, da bi njegovo vstajenje izkustveno vsi doživeli in spoznali resnico, v katero ne bi bilo mogoče več dvomiti?

V teh vprašanjih in ugovorih se razodeva nekaj posebnega. Kristusovo vstajenje je skrivnost in pravo velikonočno izkustvo je drugačno, je globlje in daljnosežnejše; ni samo Kristusov dogodek, marveč resničnost, ki zadeva človeka v njegovi globini.

Človek nosi na dnu svoje osebnosti težnjo po „biti z drugim“, „imeti drugega“. Že stari pregovor svari: Gorje samemu! Nihče ne more biti srečen in zadovoljen sam. Biti sam, živeti v popolni osami, pomeni biti odpisan in to je za človeka največja kazen.

Toda prav težnja in potreba po „biti z drugim“ in „imeti drugega“ skriva v sebi nevarnost, da si človek človeka podredi, nad

njim zagospoduje in zavlada, ali da mu vsaj pokaže, kdo je nad kom.

Kristusovo vstajenje, celotna velikonočna skrivnost, se pravi njegov poraz na veliki petek in zmaga na veliko noč je naše odrešenje, naša sprava z Bogom. Zato vstali Kristus noče triumfalizma, zmagoslavnih fanfar, noče si drugega podrediti, ne želi prevlade, ne želi videti druge kot poražence pred seboj in tako proslaviti zmago vstajenja. On hoče „biti z drugim“, z vsakim človekom, da bi ga vsak človek tudi imel.

Jezusovo trpljenje je bilo javno; tudi smrt je bila javna, pred očmi množice. Vsi so mogli spoznati in videti, kako se je on, ki je sama Resnica, podredil njim, ki so hoteli z vnaprej pripravljeno igro svojih interesov in z zakonitimi sredstvi doseči svoj cilj. Vsi so ga lahko spremljali na križevem potu. Vsa jeruzalemska javnost je lahko doživela njegovo človeškost, ko je slišala s križa nerazumljivi vzklík: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ (Mt 27,46).

Toda vstajenje kot zmaga, kot nekaj božjega se je uresničilo na drugačen način, ne pred očmi Jeruzalema ne pred takratno javnostjo ne ob množičnem odobravanju. Kristusovo vstajenje je preseglo vse to. Že za časa svojega delovanja in učenja Kristus ni nikoli izkoristil množice ali javnega mnenja sebi v korist in oporo. Tudi po vstajenju se je prikazal najprej tistim, ki so mu bili prej blizu po srcu, na človeški način.

Vstali Kristus ne uporablja nasilja, ne pozna pritiska na človeka in ne metod, kakršne so uporabili zanj, ko so mu sodili. Smisel njegove velikonočne skrivnosti ni v tem, da bi se prikazal kot zmagovalec pred njimi, ki so vedeli za svoje krivično ravnanje, ali da bi zavzel njihovo stališče in s posebnim prikazanjem izsilil priznanje, morda javno potrdilo. To ni Kristusova pot.

S svojim vstajenjem je Kristus prinesel polnost žvljenja in veselja za vse ljudi, a prikazal se je svojim prijateljem, da jih je osrečil s spoznanjem resnice. Z njimi se je pogovarjal, jedel in pil, da je utrdil njihovo še slabotno in omahljivo vero. Njim je ponudil nepričakovano in edinstveno velikonočno izkustvo, da so ga doživeli v vsej vstajenjski razsežnosti in da so lažje spoznali njegovo zmago nad zlom vsega sveta, ki je bilo simbolizirano in zgoščeno v smrti na križu. Njim je omogočil, da so ga videli, se ga dotikali, z njim jedli in pili, da bi še lažje spoznali njegovo ljubezen ki je močnejša od smrti. Vstali Zveličar je bil zanje zares Gospod — Kyrios, ki jih je z močjo Sv. Duha usposobil, da so velikonočno resnico ne samo izkustveno spoznali, ampak jo posredovali in izročili prvi Cerkvi.

Vera v vstajenje raste iz božjega razodetja in iz zaupanja v resnično izkustvo „prej odbranih prič“, ki so vstalega Zveličarja videle in bile z njim v osebnem stiku. Sam Kristus je dvema učence- ma na poti v Emavs začel razlagati „kar je bilo o njem v vseh pismih“ (Lk 24,27). In apostol ljubezni, Kristusov spremljevalec na vseh potih, je začel svoje prvo pismo: „Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo s svojimi očmi videli, kar smo gledali in so naše roke otipale, ...oznanjamo tudi vam, da bi bili tudi vi z nami združeni, mi pa smo združeni z Očetom in njegovim Sinom Jezusom Kristusom“ (1 Jan 1,1—4).

Velikonočna skrivnost ni samo sporočilo o Kristusovem vstaje- nju, ampak začetek novega, odrešenega in posvečenega sveta, novega občestva, v katerem človek resnično more „biti z drugimi“. Kristusovo vstajenje je ponujena moč za resničen razcvet takega občestva, saj je za vse trpel, umrl in vstal od mrtvih, da bi vsi postali bratje med seboj in imeli po Sv. Duhu „dostop k Očetu“ (Ef 2,18). Vstali Kri- stus je oseba, v kateri se je človeštvo razcvetelo do neizrekljive pol- nosti — oseba, ki je vsa „za druge in z drugimi“.

Velikonočna skrivnost, ki je bila v prvi Cerkvi navzoča kot osebno izkustvo „prej odbranih prič“, je srčika krščanstva, ne samo kot oznanilo Kristusovega dogodka, ampak kot vsebina novega živ- ljenja vseh, ki so bili krščeni v Jezusa Kristusa in po krstu pokopani v njegovo smrt, hkrati pa z njim zaživelih novo — vstajenjsko živ- ljenje (prim. Rimlj 6, 3—4).

To življenje nosi Cerkev skozi vsa stoletja ne kot fizično ali telesno izkustvo, ampak kot duhovno izkustvo, kot temelj vere, ki usposablja Cerkev, da sredi preizkušenj in tesnob tega sveta priča za onstransko veselje.

Cerkev oznanja in živi tisto, kar se je v njej zgodilo na začetku in kar se v njej dogaja še danes. Vstajenje kot končna zmaga, kot popoln razcvet življenja je na neki način že v nas samih, tako da že živimo življenje vstalega Zveličarja.

Prav to omogoča, da lahko po njegovi besedi srečamo njega sa- mega v vsakem človeku: hkrati pa nalaga dolžnost, da omogočimo vsem srečanje z njim, ko se srečajo z nami. Takrat smo tudi mi ne samo oznanjevalci, ampak pričevalci, da je vstali Kristus najintim- nejša realnost našega bitja, naše osebno velikonočno izkustvo, ki nas usposablja „biti z drugim“ in živeti za drugega.

Franc Kramberger
—mariborski škof—

VELIKA NOČ

Mislili smo,
da je bil kakor pred smrtjo,
a v ostri svetlini
časa
in prostora,

ko ga je Magdalena
po vstajenju
prepoznala,

ko mu je Tomaž
del prst
v črnordečo
rano,

ko je pokončen in svetál
gledal na pripravljeno
žerjavico,
na sivozeleno
ribo
in kruh.

Nismo vedeli,
da mu je zrak
vel
skozi telo,
kakor veje
skozi odprti dan
pred nami.

Le če je sebe
po belem angelu
in v srcih
sam odkril,
so ga v veri
boječe
prepaznali.

Belih angelov
ni več,
a je težka
beseda o njem,
pismo o kamnu
in prtiču

ob grobu
in s pismom Vstali:
pred odprto
svetlozeleno potjó
nam v srcih
sam odkriva sebe,
da je „resnično
vstal.“

Tiho ga v sebi
poslušamo,
ko veselo
potrjavajo zvonovi,
ko bandero
z zlatim jagenjčkom
plapola v vetru
in se na bregu
čez krpe snega
živo zazira
rdeče nadahnjeni
teloh.

JEZUS PO VSTAJENJU

Črte tvojega obraza
so v poveličanju
komaj še vidne.

Ne prepoznavajo Te:
zdaj si jim vrtnar,
zdaj prikazen,
zdaj tujec na cesti v Emavs,
zdaj tih neznanec,
ki v vlažnem svitu
gleda z obale
na trudne kretnje
ribičev.

Tvoje telo je tvar,
ki se razpušča
v svetlobo duha.
Vstopaš skozi zaprta vrata,
se v hipu izmikaš očem
in nosiš sebe v daljave,
kakor se nosi misel,

ki je ne veže
nobena zamolkla
teža zemlje.

Novo bivanje
hodi skoz staro.
Staro strmi
kot od vekov temen

živomoder vrt koral
na morskem dnu,
ko ga presije
bela luč
prvega
potapljača.

Vladimir Truhlar

Jože Krivec

Rdeči pirhek

Tako je prišla velikonočna sobota. Po dolgem pričakovanju in po prvih ojetajočih dnevih pomladi. V posebnem skrivnostnem miru se je prebudila. Kakor je to tudi moralo biti: Kristus je še počival v božjem grobu, kamor so ga položili zaradi teže naših grehov. Vse je v globokem sočutju živelo ob tej veliki žalosti človeštva.

Jelševa vas se je le počasi dramila: ljudje so ostali doma, le pri živini so opravili in sebe pripravljali za veliki praznik.

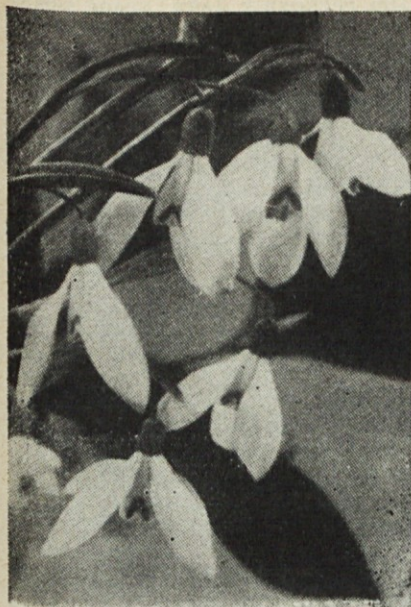
Potem se je prikazalo sonce, ki je klicalo kipeče pomladne sile iz zemlje. Nikoli do dna čista Polskava je komaj vidno polzela med sklonjenimj jelšami in nato rahlo šumeče padala čez jez pri Murkovem mlinu. Tudi mlin je danes počival: kolesa so sanjala v spokojnem miru in stari mlinar Štefan si je privoščil počitek. Zunaj okrog pa so pozdravljali sončno jutro od rose obteženi beli zvon-

čki: žametne mačice pa je božalo toplo sonce in razsipavalo žareče kristalčke po orošeni trati. Radostno jutro, ki ga je poslal Gospod, da bi zmanjšal žalost zaradi smrti svojega Sina.

Visokošolec Matej se je predramil v to lepoto, stopil k oknu in zajel polna pljuča čistega zraka. Zastrmel je proti Savinjskim smrekovim gozdovom: vsi preleti z meglo sončnega blišča so se vlekli prav tja daleč do vzhodnega podnožja Ptujске gore. Kako rad je imel te gozdove: simfonije vetra v njihovih vrhovih, prostrane lehe črnih sladkih borovnic na poletje, črne jurčke med visoko praprotjo v jesenskih dneh in rahlo sprehajanje plašnih srn ob travnatih obronkih.

Med ravnimi debli vitkih smrek so skozi vse leto lebdele romarske pesmi procesije, ki je vsakega julija prosila božji blagoslov na poti proti Gori.

Ne le, da vsega tega v mestu ni bilo: tudi v domišljiji mu taka podoba ni prišla pred oči. Kako bi si med visokimi hišami pričaral veselo pesem življenja, kako bi ob kopici knjig mogel gledati



cingljajoče zvončke, vonjati vijolice, občudovati sočne liste šmarnic, med katere so se stiskala stebelca z omamnimi cvetnimi čašicami. Pomlad, z bogatimi darovi krasiš zemljo, da razveseljuješ ljudi!

Ni bilo več časa za sanjarije. Hitro se je Matej odpravil do vaše cerkvice, da bo pomagal staremu cerkovniku Jaku. Otrdeli so bili njegovi sklepi, on pa mladenič, gibčen in hiter. Kako ne bi bilo starcu prijetno pri sreči, če se ga spomni nekdanji ministrant in mu pride v pomoč! Da bi pa Jaka pustil to službo, še na misel mu ni prišlo: dokler ga bodo noge ob pomoči palic še nosile, bo skrbel za božjo hišo — tako je obljubljal.

Kmalu po poldnevu je Zlahtičev Tonček na koleslju, ki ga je za to vožnjo posebej pripravil in z novim pregrinjalom prekril, pripeljal župnika. Župnik Jakob, majhne koščene postave, živih prodornih oči, pa vedrega smehljaja je vedno prihajal z dobro voljo. Komaj je zlezal z vozila, ki ga je postavilo tik k cerkvi, že se je veselo pozdravljalo z ljudmi. Rokoval se je z bližnjimi, pomahal onim bolj v ozadju, pobožal fantiče, pocukal deklice za nos — za vsakogar je imel prijetno besedo.

Jaka in Matej sta ga čakala pred odprtimi vrati zakristije.

„No, Jaka, kako preganjate revmatizem?“ je župnik pobaral cerkovnika in ga potrepeljal po ramenih.

„Še kar! Še kar!“ je ta brž odvrnil.

„Vaš župnik Jakob tudi še kar. Kadar pa ni še kar, pa ga s toploto tolažim, da se še huje ne razjezi,“ se je župnik pošalil.

„Toplota ga res potolaži!“ je pritrdil cerkovnik.

„Pa ti zelenec? Oprosti, Matej! Od zdaj naprej si ti že gospod!“ se je obrnil do Mateja in se brž popravil.

„Bi ne smel ostati za zmiraj zelenec v vaših očeh?“

„Ne! To pa nikakor ne! Zeleneci so navadni študentje, tisti v gimnazijskih klopeh. Drugi, ki ste pa že na univerzi, ste pa gospodje. Torej, gospod Matej! Krepko študirajte? Si zadovoljen z izbrano stroko?“

Bistro ga je pogledal v oči, da bi spoznal v njih zadnjo resnico.

Matej mu je iskreno vrnil pogled in resno odvrnil: „Zelo zadovoljen. Stvar me zanima!“

„Pravna stroka je naporna, obširna, terja vztrajnosti,“ je Jakob dodal. „Pa osebnega poštenja!“

„Z dobro voljo se vse doseže! Spomnim se vaših besed: ne vrzite pri prvi težavi puške v koruzo... In če kdo, jaz bom znal spoštovati vaš nasvet!“

„Me bo veselilo, Matej! Le pogumno naprej!“ Kot po navadi mu je šel z roko čez čelo, srce pa je srebnilo kapljo grenkobe: temu ne bom pridigal na novi maši. Bog že ve, zakaj!

Cerkovnik Jaka je prižgal sveče, Matej pa je pomagal obleči župnika.

Ko si je polagal štolo čez ramena, ga je pobaral: „Ali ni nič ljudi, ko je taka tišina?“

„Vse polno, gospod župnik. Jerbas pri jerbasu. Vsa vas zbrano čaka, še iz oddaljenih hiš s polja in izpod Savinjskega so prišli.“

Čez čas pa je Matej rahlo opomnil župnika na tisto, kar so vsi od njega pričakovali: „Gotovo boste k navadnemu voščilu kaj dodali.“ Njegove besede so bile vedno izbrane.

„Kaj pa bi še radi?“ se je začudil župnik.

„Nocoj bodo goreli velikonočni kresovi. Tudi tu za vasjo...“

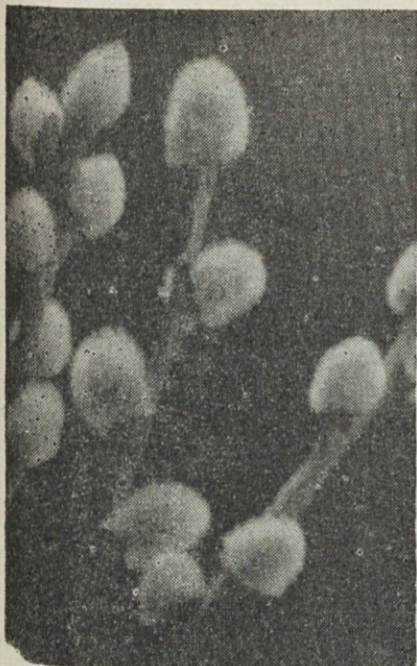
Nato so pristopili. Matej prvi, z obredno knjigo, ker ga je bil povabil župnik za strežnika, za

njim cerkovnik Jaka, nesoč posodo za blagoslovljeno vodo, zadnji župnik Jakob.

Povsod je bilo polno jerbasov z velikonočnimi dobrotami. Enkrat na leto je bila cerkvena drugačna kot po navadi. Sicer vedno prazna, brez klopi, da je mogla sprejeti čim več vernega ljudstva, je zdaj bila le ozka potka po sredini prav do zadnjih vrat prosta. Drug k drugemu so bili potisnjeni jerbasi, veliki, manjši, le nekaj majhnih. Pokriti z dvema naglavnima robcema navzkriž, da je osem oglov viselo navzdol in v vetru plapolalo na glavi nosilca. Beli robci: v ogljih z barvnimi vezeninami, s križi, žitnim klasjem, spominjajoč na vsakdanji kruh življenja, s podobami kelihov in hostijo nad njimi, znak večnega življenja, s trnjevo krono, ki je pričala o bolečinah Jezusovih zadnjih ur na zemlji. Spet drugi s čipkastimi vložki in izrezki, ki so govorili o lepotnem okusu, o marljivem delu in o smislu za okras. Kamor si se ozrl, sami jerbasi, ki so čakali na božji blagoslov, da bodo ljudje in živali in hiše in zemlja povezani z nepremagljivo silo vstalega Kristusa.

Z župnikom je molila Gospodovo molitev vsa cerkev. Bili so ena družina, vsa vas kakor en človek, med brati in sestrami. Sredi njih je stal Kristus. Vsi so ga čutili, vsi so vedeli, da je med njimi, kakor slutiš sonce nad seboj, ko te rosi s toploto.

Župnik in Matej sta šla po ozki



poti prav do vrat, da je na vsak jerbasa mogla pasti vsaj kapljica blagoslova. Blagoslov življenja!

Po zadnjem križu se je župnik za trenutek razgledal po ljudeh. Nato jim je voščil: „Iz srca vam želim blagoslov za te velike praznike. Pravim velike, ker ni večjih kakor je Vstajenje našega Gospoda. To daje tudi nam upanje, da bomo nekoč vstali k večnemu življenju. Zato naj bo prva naša skrb, da bomo tega življenja vredni!

Nocoj bodo goreli velikonočni kresovi. Naznanjali bodo vstalega Kristusa. Poglejte: kakor bodo plameni kresov čisti, kakor ne bo

ostalo ne hudobije in ne greha, kar bo použito po teh plamenih, tako naj se očisti vaša duša vsega, kar ne bi smelo v Kristusovo bližino. Kakor bodo ti živi kresovi znak vstalega Kristusa-Odrešenika, tako naj bodo tudi nam pomenljivo znamenje čiste duše, da se bo mogla nekoč veseliti večno z njim!“

Ko je končal, je v cerkvi završalo, podobno čebeljnemu panju, preden se vsuje roj na svojo novo življenjsko pot. Gospodinje so si pomagale druga drugi posaditi jerbasa na glavo: najprej mehki rožnati zvitek, nato teža blagoslovljenih dobrot.

Matej je hitro priskočil in z mlado silo dvigoval jerbasa visoko ter jih rahlo spuščal ženskam na glave. Z gospodinjami je le hitro izmenjal pozdrave in voščila tudi za vse domače, z dekletimi je spregovoril kaj več. Vesel je bil, da se je v hipu srečal z dragimi vaščani, ki jih mesece dolgo ni videl. Tudi oni so bili veseli vitkega mladeniča, ustrezljivega, prijaznih besed in prikupnega pogleda. Nanj so se skrivoma obešale mlade oči...

Ob prižnici, skoraj ob zidu stoji, je srečal tudi Marjanko, sestro Žlahtičevega Tončka, ki je bil pripeljal župnika Jakoba. Zdelo se je, da je še molila. V modro jopico, plavicam enake barve, je bila oblečena čez čipkasto belo bluzo. Pšenično zlato kodri so se lepo prilegali barvi.

Dvignila je sinje oči, ko je ob-

stal pred njo. Malo v dekliški zadregi, malo v rahlem pričakovanju, da se ji bo morda približal, se ji je razvel sladek smehljaj na licih.

„Marjanka! Ti smem biti v pomoč?“ se ji je naravnost ponudil. Nemir ga je spreletel in srce je utripnilo z močnejšimi udarci. Ni pričakoval, da bi ga to srečanje najmanj vznemirilo. Toda zdaj je stal pred nekdanjo sošolko: iz bledoličnice je zrasla v prikupno dekle.

„Če si tako prijazen! Imam dve košarici: to večjo in ono manjšo. Manjša bo za Murkovo babico, ki živi sama na polju. Vsako leto ji pošljemo za praznike.“

Matej je dvignil večjo košaro, ona pa manjšo in počasi sta stopala med zadnjimi odhajajočimi.

Že na cerkvenem pragu sta obstala.

„In te dišeče vijolice tu na locnu košarice?“ je vprašal Matej.

„Z našega vrta. Zataknila sem jih, da ga olepšajo.“

„Nisem pričakoval tega srečanja. V resnici sem presenečen,“ je počasi prihajal k sebi.

„Čemu? Jaz pa sem si mislila, da boš prišel pozdravit starega župnika, če si že prišel domov. Njegov prvi ministrant!“

„Gotovo! Želel sem videti gospoda Jakoba, pa tudi ljudi. Vsaj žensko polovico, če že ne možkih...“

„Tako si zadel tudi ob mene.“

„Tebe sem mislil videti kje drugje: pri vstajenjski procesiji, ob kresu, pri maši...“

„Tudi tam se še morebiti vidi va.“

„Pa pirhek? Ali ga lahko pridem iskat?“ je zaobrnil besede.

„Seveda, če še veš, kje je Žlahtičeva trgovina. Ata pravijo, da si najbrž čisto pozabil, kje smo,“ ga je zbadla.

„Dobro! Če dovoliš, grem zdaj s teboj, da ne bo kake zamere. Pomagal ti bom nesti težko košaro.“

„Potem boš pa v resnici zaslužil pirhek.“

Segla je takoj v košaro ob locnu, odgrnila belo svilen pregriinjalo in izvlekla živo rdeči pirhek. Položila ga je na belo dlan desnice in mu ga ponudila:

„Na, Matej! Ta je bil določen tebi! Blagoslovljen je!“

Zazrla sta se v oči, obema sta čisto narahlo zadrhteli roki ob nepričakovani radosti, ki vznemiri srce.

„Hvala ti, Marjanka! Danes so mi naklonjena sama vesela presenečenja!“

Vzel je pirhek, ga obračal in občudoval.

„Kako je lep! Je tvoje delo?“

„Da, moje!“ je šepetaje priznala.

„Tudi jaz imam nekaj zate! Zvečer ti prinesem h kresu.“

„Res? Si se spomnil prav name?“

„Prav nate, Marjanka!“ V potrdilo je poiskal njeno desnico ter ji jo stisnil hitro, bežno, da ga ne bi kdo ujel pri tem sladkem trenutku.

Nato sta šla počasi proti njenemu domu, nesoč vsak po eno ko-



šaro. Molk je bil med njima, pri srcu pa jima je bilo prijetno toplo.

Od zakristije sem sta prihajala župnik in cerkovnik.

„Kako lepó, da pomagaš Marjanki!“ je podražil Jakob Mateja. „Ne pozabi je poprositi za pihhek!“

„Vse ob svojem času, gospod župnik!“ se je odrezal fant, ter se veselo zasmeljal.

Cerkovnik Jaka je vlačil težke noge ob župniku. Nenadno se je sklonil čisto blizu k njemu in mu pošepetal: „Matej bi bil kot nalasč za oltar, gospod župnik! Zakaj ga niste pridobili?“

„Veste, Jaka: Bog ne pokliče vsakogar v svojo službo!“

— — —

Dan se je stapljal s prvim mrakom noči. Vas se je ogrinjala v sivino, le visoki del zvonika je še rahlo žarel v oranžasti svetlobi, s katero ga je obarvalo zlato sonce,

ki je odplavalo k počitku za raztegnjeni hrbet Pohorja. Vlažna sapica je vdrla tam od Polskave sem in razlila čez polje hladno pomladno svežino.

Nebo so okrasile prve zvezde.

Iz zvonika se je razlila bronasta pesem: cerkovnik Jaka, kovač Bračič in njegov brat so pritrkávali. Za velike praznike so to izbrano delo smeli opravljati le ti trije: zaprli so se v zvonik, da jih nihče ne bi motil. Res, nikomur drugemu kakor njim so zvonovi ubrano odgovarjali. Ljudje, ki so jim prisluhnili, so to takoj spoznali.

Vaščani so se pomikali po poljskih stezicah in poteh proti visokemu kupu vej in dračja, ki bo zagorelo v kres — v vuzmenico. Vse je hitelo, da ne bi zamudilo svečanega trenutka, ko bo prva iskra vnela droben plamenček ter se razdivjala v sikajoče plamene. To se bo zgodilo v hipu, ko bo kovač Bračič zadnjikrat krepko udaril po velikem zvonu, da bo v njegovem odjeku hitela čez zemljo vesela vest: Veselite se! Kristus je vstal!

Vsa vas je bila zbrana: mladi in stari, zdravi in celo bolehni so hoteli biti navzoči. Vzeli so to kot pobožno opravilo: bilo je slavljenje Vstajenja, veselje ob zmagi našega Gospoda in upanje srečnega konca naših dni. Otroci so rinili prav do visoke kopice, pod katero so fantje potiskali otép slame, da bo lepše in hitreje zagorela. Tudi pasja sodrga se je

pritepla z gospodarji, hodila tesno ob njihovih nogah in niso prav nič renčali drug v drugega. Kako so vedeli, da se v tem trenutku pričakovanja to ne spodobi?

Matej je hitro našel Marjanko in se ji neopažen približal. Od zadaj ji je z dlanmi zakril oči ter jo s spremenjenim glasom vprašal:

„Kdo sem, povej!

Če ne, grem naprej...“

Kar hitro se je Marjanka odrezala:

„Ti reci, ti povej! —

Ali si Matej?“

Iznenadil ga je odgovor. Bližje stoječi so se zasmeli in v tišino in tudi Matej se ni mogel vzdržati.

„Ti si pa pesnica! Presneto! Kje si se učila?“

„Gospodinjska šola te mnogo nauči.“

Šele tedaj je Matej v mraku opazil, da sta bila ob njej oče in mati, brat Tonček in sestra Berta.

„Vidva pa se lepo dopolnjujeta, nič si ne ostaneta dolžna,“ je pripomnil oče. Srce pa mu je igralo v zadovoljstvu, ker se je Marjanka dobro odrezala.

V tistem hipu so utihnili zvonovi. Poslednji odmevi so drhteli čez polje. Nemir pričakovanja se je lotil zbranih.

„Murkov oče so najstarejši vaščan. Zato bodo prižgali kres,“ je razlagala Marjanka Mateju.

In že se je droben plamenček zagorel pod kopico. Kakor bi bil veselo zavriskal, da je smel zasvetiti v temno noči. Pogumno

je rasel, se širil, dvigal in sikal v višino.

Vsi so zaploskali, polni radosti novega življenja.

Plameni so vztrajno lizali v nebo in prelivali trepetajočo luč ognja na okoli stoječe. Ta ogenj je vedno bolj grel ter jih slednjič prisilil, da so se začeli umikati. Z večje razdalje so zrl v mogočne scefране jezike, v katere se je razgoreval.

V šumenje in pokanje ognja se je mešal glas mladega gospodarja, ki je molil očenaš v počastitev vstalega Zveličarja.

Molitev je lebdela nad glavami, njen skrivnostni dih se je čez polje vezal z drugim kresom, od tam naprej na Pohorje, ki je bilo kot zvezdnato nebo posuto s svetlimi ognji. Vsa zemlja je odmevala v slavospevu božjemu Sinu...

Po molitvi je vse hvalilo tiste, ki so pripravili tako lep kres. Govorili so o prelepem večeru, saj mu je svetilo toliko kresov vsepovsod.

Tedaj sta bila Matej in Marjanka že sama. Pri umiku so se ljudje pomešali med seboj.

„Da mi ne bo dolg težil vesti!“ ji je šepnil in ji v roko položil trebušast čokoladni pirh.

Razveselila se ga je in mu verjela, da je res mislil nanjo.

Potem sta govorila o letih od šole sem, o gospodinjski šoli, ki jo je končala v mestu, o nekdanjih sošolcih, ki so se na vse vetre razšli.

„Se še spomniš tistih dveh

hrušk, ki si jih vrgla v razred, ko sem bil za kazen pridržan po šoli?" je posegel vmes.

Zasmejala se je na glas in tudi on z njo.

„Jih nisi pozabil?“

„Nasprotno! Tolikokrat sem mislil nanje. Nikdar pa te nisem vprašal, zakaj si mi jih vrgla skozi okno.“

„Smilil si se mi, ker sem vedela, da si lačen.“

„Kako so mi prav prišle, čeprav so bile trde in kiselkaste.“

„Ko boš prišel spet za kak dan domov, se boš kaj oglasil pri nas?“ ga je naposled vprašala.

„Če ti želiš, bom prišel. Seveda, če oče in mama ne bosta proti temu...“

„Kolikor vem, se tega ni bati. Pač pa bo zdaj vsa vas govorila o nama. Saj veš, danes so naju videli skupaj pri cerkvi, nocoj pri kresu... in še z našimi skupaj. Si predstavljaš čenčanje?“

„Tega mi ni mar!“ je zamahnil z roko. „Važen je le pirhek, lep

rdeč pirhek, katerega bom vzel seboj v mesto, da me bo spominjal nate.“

Stisnil je njeno mehko roko in si jo položil na srce.

„Se me boš res spominjal?“ ga je šepetaje vprašala.

„Res! Náte, na pirhek, na to ročico, na tvoje oči, na ves nocojšnji večer, ki je gotovo med najlepšimi, kar sem jih doživel,“ ji je rahlo govoril. Kar je lepo, šepetajoča beseda še olepša.

Kres je dogoreval, plameni so upadli. Samo še kup gorke žerjavice je ostal. Ljudje so se hitro razšli v hladni noči.

Tudi Marjankinih staršev ni bilo več, le Berta je ostala pri njima.

Ko je potožila, da ji je hladno, so se vsi trije še zadnjikrat ozrli po topli žerjavici, na katero je plezal že rahli pepel. Matej in Marjanka sta odhajala od čudne toplote omamljena. V srcih jima je zagorel droben plamenček, ki ju je ljubeče ogreval...

Komisija za slovenski prevod Zakonika cerkvenega prava

Novi zakonik je v izvorniku latinski; posamezne škofovske konference bodo oskrbele prevode v domače jezike Slovenski škofje so imenovali komisijo za slovenski prevod zakonika. Predsednik prevajalne komisije je dr. Stanko Ojnik, tajnik je Zdravko Reven, v odboru pa so Jože Smej, Ivan Merlak, Ivan

Bombek, Franc Gorjup, Viktor Papež, Marijan Smolik, Rafko Valenčič, Gregor Zafošnik in Marijan Cafuta. Lektor je Vladimir Pivk. Nadškof šuštar je zaprosil za sodelovanje za doknčno redakcijo Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Ta je predlagala v redakcijski odbor akademika dr. Alojzija Finžgarja in dr. Cirila Kržišnika, načelnika pravne sekcije v terminološki komisiji SAZU.

Nojevo jajce

„Bližajo se prazniki, Milice pa ni!“ se je zaskrbljena pritoževala mama. „Saj vem, da je lepo pri teti na posestvu, ampak čas bi bil, da se vrne.“

Odprla je predal kómode, uravnavala pomečkano perilo in godrnjala med zobmi.

„Kaj pa spet ni prav?“ jo je šegavo nagovorila Dana, pa predno je mama utegnila, je že sama dodala: „Kakšno sračje gnezdo, dekleta, prosim vas!“ „Milici ne bo prav, če ji boš po svoje preuredila, pusti, kot je...“

„Ampak...!“ „Ne, ne razumeš, mama, bova že sami pospravili, saj nimava pet let.“

Mama je že zapirala predal, kar je ugledala sliko mladega fanta.

„Kdo pa je to?“ je radovedna vprašala.

„Ah, to, mislim, da je tetin sosed, sosedov sin in Miličin prijatelj, — kaj nisi vedela?“

„Jaz? Same skrivnosti imate pred menoj. In, kako... prijatelj?“ „Tako pač... je to kaj čudnega?“

Mama je tekla v kuhinjo, kjer je prekipelo mleko. Dana je prišla za njo. „Se ti zdi, mama, da je vredno delati pirhe, ko jih tako nihče ne jé? Toliko imaš dela z njimi, potem pa vse porazdeliš med sosedove otroke!“ „Lepo pa jih je le pogledati blagoslovljene

v košarici na mizi,“ se je upirala. „In tistega dela mi ni žal. Končno, kakšnega z Mihom pa le pospraviva.“

„Veš,“ se je hčerka pritožila: „Ne čutim nobenega veselja ob bližajočih praznikih. Bojim se, da ko zrasteš, izgubiš vse iluzije. Toliko je vedno skrbi in dela, da se kar ne morem vživeti v skrivnost Kristusovega trpljenja. Pravila si mi, kako ste otroci hodili k božjemu grobu, kako ste gledali, ko je mežnar pred cerkvijo razbijal lesen zaboj, kar naj bi bila nekaka predpodoba bičanja Njega, kako so fantiči tekli v vas z blagoslovljeno gorečo gobo — in še in še! Živeli ste v drugačnih časih, morda bolj povezanih z vero in naravo. Velika noč je bila za vas prepород, v duhovnem in naravnem smislu. Klic srca h Gospodovemu vstajenju, klic pomladi! Tu, v velemestu komaj zaznaš del tega! Pa še zunaj, na deželi se ljudje prav malo brigajo za vse to. Veliki petek še poznajo, v glavnem, da takrat, morda edinkrat v letu, ne jedó mesa, ampak ribe, to je pa tudi vse!“

Mama je žalostna pogledovala hčerko. „Ne gre za iluzije, kot ti praviš, ampak vero, resnično vero; tisto, ki nam kljub mestni množici dá milost, da se kljub vsemu zberemo, gremo vase in z dušo vred pred Njegov oltar. Si opazila, kako je v cerkvi tiho, kako je mestni šum oddaljen? Praviš, da pirhi niso potrebni. Smejala se boš, če ti povem, da pirh zame ni navad-



Sekanje pirhov (Maksim Gaspari)

no jajce. Saj, ga olupiš, pa je tako kot vsako, a ko ga barvam, ne mislim na lupljenje. Nekaj svečnega je v tem delu. Prav tako v čiščenju hrena, peki potic! Ne, ni romantika in tudi ne le obujanje spominov! Je praznično razpoloženje, duša išče in podoživlja tudi v tem biblični čas, trpi ob Njegovem trpljenju in slavi zmago Njegove smrti!“

— — —

Na hodniku so se zaslišali hitri koraki in Miličin smeh je napolnil kuhinjo. „Samo poglej, mama, kaj sem ti prinesla.“ Iz torbe je izvlekla veliko svetlo rumeno jajce. „Si že kdaj videla nojevo jajce?“

„Sem, v muzeju.“ Previdno ga je prijela v roko, ga otipavala in gladila.

„Beto ga je našel v nojevem gnezdju in rekel, da — če ga ati s svedrom preluknja — dobimo tekočine za dvanajst navadnih jajc. Lupino pa lahko ohranimo celo, luknjico se z voskom zamaši.“

„Beto je sosedov sin?“ je zanimalo mamo.

„Saj, in prijatelja sva.“

„Kako ga boš pa pobarvala?“ jo je zanimalo.

„Ne, nè bom ga barvala, položila ga bom v košarico k ostalim pirhom, saj ga je že mati narava lepo pobarvala!“

Rezi Marinšek

Petdeset let Duhovnega življenja

Kot vidim iz uvodnika prve številke letošnjega letnika naše revije in kar tudi izrazito kaže naslovna vinjeta poglavij z ovenčano številko „50“, stopa „Duhovno življenje“ v petdeseto leto svojega nenehnega izhajanja v Buenos Airesu. Nastopa svoj zlati jubilej. Pa takoj naj tudi povem — marsikomu v presenečenje —, da to ni res in da smo jubilejno leto že prekoračili in zdaj začenjamo že 51. letnik. To je ugotovil knjižničar ljubljanske Univerzitetne knjižnice Jože Bajec že l. 1973, ko je v svoji bibliografiji s klišejem opozoril (!), da se je pokojni msgr. Hladnik zmotil, ko je pozabil spremeniti številko letnika koncem l. 1943 ter se je v letniku 1944 ponovil. O tem sem se tudi „na licu mesta“ prepričal in tudi to, da je tako ostalo vse doslej, ne da bi kdo to opazil in popravil (J. Bajec, „Slovenski časniki in časopisi 1937—1945“, Ljubljana 1973, str. 26).^{*} Naj torej naš jubilej velja že petdesetim končanim letnikom in torej ne samo kot zahvala, temveč kot pozdrav ob vstopu v novo pol-stoletje! Naj pripelje Bog Duhovno življenje eno leto prej v stoletnico, kar mu „za enkrat“ želimo iz vsega srca!

^{*} Op. DŽ: Uredništvo Duhovnega življenja se drži Hladnikovega štetja.

Ne vem, kaj si je urednik želel, ko me je naprosil za članek o zlatem jubileju revije. Verjetno ni mislil, da bom poudaril v njem pomoto v štetju letnikov, kar ni važno in bo morda zanimalo le kakšnega pikolovskega bibliografa. Morda je pričakoval kakšen skromen osebni spomin na ustanovitelja, ki sem ga poznal še iz študentovskih let, pa sva se tudi pozneje, l. 1936, srečala v Ljubljani v Zarnikovi ulici 17, kamor je prišel obiskat „evropskega urednika Duhovnega življenja“ msgr. dr. Jožeta Debevca, ki je zbiral gradivo za njegovo revijo. Odprl sem mu vrata v hišo, kjer smo z msgr. Debevcem stanovali v isti hiši, pa sta me pritegnila v pogovor v veži — kot kulturnega urednika Slovence — o težavah pri izdajanju revije. Res, nimam kaj povedati o tem, prepričan pa sem, da je ena prvih dolžnosti revije ob jubileju — posvetiti nekaj besed hvaležnosti ustanovitelju revije same. Zato naj bo ta spomin posvečen njemu, ki ji je bil ustanovitelj in prvih pet let tudi urednik (od 1932 do 1938).

Res, kako je prišlo do ustanovitve Duhovnega življenja?

Tedaj — po prvi svetovni vojni — je bilo v Argentini okrog 25.000 vseljencev, večinoma iz primorskih krajev, ki so bežali pred preganjanjem Slovencev pod Musso-

DUHOVNO ŽIVLJENJE

linijem in fašizmom. Bili so brez stalnega slovenskega dušebrižnika. Sicer je bil slovenski duhovnik že tu, namreč salezijanec p. L. Pernišek, toda on je misijonaril med araukanskimi Indijanci v Juninu de los Andes, na „fari“, ki je bila kot cela Kranjska. Za božič l. 1932 so si Slovenci iz domotožja zaželeli praznovati božič po slovensko in so povabili p. Perniška izpod Andov, da jim pridiga pri polnočnici v cerkvi sv. Neže na Paternalu. Tam je Ciril Jekše ustanovil slovenski pevski zbor že l. 1929., da poje pri argentinskih farnih mašah, kakor je zapisala cerkvena kronika: „28. 9. 1929 se je prvič glasila slovenska pesem v argentinski cerkvi“ (iz kronike sv. Neže).

Potreba po slovenski verski skupnosti se je čutila že prej, ko je bil na „poskušnji“ pri argentinskih vseljencih požrtvovalni župnik A. Merkun l. 1926 in začel čelo z listom Slovenski izseljenec (?), pa je že čez pol leta zapustil to svoje „misijonsko“ področje. (Maševal je tedaj v Retiru v cerkvi Presvetega Zakramenta). Toda ta njegov „obisk“ je rodil dober

sad: Merkun je po prihodu domov napisal javno pismo, v katerem je pokazal na potrebo stalnega izseljenskega duhovnika v Argentini.

To pismo je bral tudi Jože Kastelic, tedaj že 7 let izseljenski duhovnik med slovenskimi rudarji v Franciji. Med prvo svetovno vojno je bil študent v šentviškem zavodu, bil poklican v vojsko, bil v bojih na Tirolskem, kjer je postal topniški častnik. Po koncu vojne je po zgledu svojega starejšega brata, pozneje dekana na Jesenicah, vstopil v bogoslovje in pel novo mašo l. 1922. Ta se je iz Francije prijavil za duhovnika med argentinskimi Slovenci, kamor je prišel za veliko noč l. 1933. Slovencev je bilo na Paternalu toliko, da sta imela tam sedež tudi 2 slovenska tednika: Slovenski tednik in Novi list. Ker je Kastelic poznal pomen tiskane besede za vernike, je zaprosil urednika Slovenskega tednika I. Kacina, naj priobči v listu kot nedeljsko prilogo nekaj verskega čtiva, pod stalno rubriko Moje duhovno življenje. Ta priloga je izšla prvič 13. maja 1933 na eni strani, že 2 meseca po prihodu. Kastelic sam je delil „list“ po sv. maši na Paternalu. Drugič je izšla priloga že na dveh, potem na štirih straneh in septembra že na osmih. Takrat je prevzel Kastelic tudi upravo priloge, dasi je še vedno izhajala v skupnosti s tednikom pod imenom Naše duhovno življenje. Hladnik je smatral ta datum za začetek samostojnega lista ter

je zato prireditev za revijo določil v ta letni čas.

Toda prav razmahnila se je revija šele naslednje leto 1934 v času priprav na mogočni svetovni evharistični kongres, ki se je vršil oktobra meseca. Kot pripravo Slovencev na to argentinsko cerkveno slovesnost je Kastelic avgusta meseca izdal revijo na 36 straneh in pod novim naslovom Duhovno življenje ter da izhaja mesečno. Posebno slovesna pa je bila kongresna številka, ki je izšla kot majhna knjižica na sto straneh. Lepo izbrana z evropskim gradivom (Ušeničnik, Debevec, Zakrajšek itd.), lepo tiskana in impozantna revija, s katero smo se Slovenci postavili pred mednarodno javnostjo. Tudi Kastelic je ponosno v imenu slovenske verske skupnosti spregovoril na kongresu. Jugoslovanski delegat na kongresu, nadškof iz črnogorskega Bara Nikola Dobrečić, primas „srbski“ (ne jugoslovanski!), je tedaj maševal na Paternalu slovenski skupnosti, občudujoč slovensko versko revijo.

Še nekajkrat je nato izdal Kastelic Duhovno življenje v lastni upravi kot samostojno izdanje v lepi opremi in tisku, kar ga je stalo mnogo denarja, nato pa se je odločil — kot svoj čas Baraga — da gre v domovino nabirat denar za izdajanje lista in pa — duhovnih pomočnikov za delo v izseljenskem dušebrižništvu.

Odzvala sta se mu tedaj primorski zadružni delavec, bivši nad-

škofov tajnik, David Doktorič, in izseljenski duhovnik pri zagrebških Slovencih, največ služkinjah, Janez Hladnik, bivši metliški kaplan. Ta je prišel že pol leta prej v Buenos Aires kot Kastelic z Doktoričem. Že marca l. 1936, prav v dneh, ko se je Buenos Aires pripravljal na slovesen sprejem prvega argentinskega kardinala, nadškofa Copella. Čutil je, da ga bo treba sprejeti z Duhovnim življenjem. Naglo je zbral in večinoma tudi sam napisal slavnostno številko z darilom, ki mu ga je bil dal škof Rožman ob slovesu. Tako se je Hladnik predstavil Slovincem prej kot časnikar kot duhovnik pri prihodnji nedeljski maši na Paternalu.

Ko se je Kastelic vrnil nekaj mesecev kasneje, je prevzel revijo nazaj v uredništvo in jo urejeval še vse leto 1937. Izdal je še nekaj števil, enotno urejenih zvezkov, posvečenih npr. slovenskemu dekletu, potem Slovincem v Rosariu ipd., toda ljudje se niso ogreli za list, naročniki so odpadali. Dosegel je višek z njim v revialnem pomenu, toda gospodarski zlom. Zato je v leto 1938 odložil uredništvo in izdajateljstvo DŽ na rame Janeza Hladnika, naj plača dolgove nazaj in vodi revijo naprej. Z lepimi duhovnimi članki pa je sodeloval še naprej do februarja 1940.

Kastelic je trpel za revmatizmom in zato je tega meseca odšel v Mendoza v Puente del Inca na zdravilno gorsko kopel. Tam je



naletel na znano Linkejevo ekspedicijo na najvišjo argentinsko goro Aconcagua (7.000 m) in se ji pridružil. Bil je namreč strasten planinec, ki je preplezal vse najvišje alpske vršace, kakor so Triglav, Visoki Klek, Jungfrau, celo Mont Blanc. Zato ni hotel izpustiti take priložnosti. Sklenil je ponesti na najvišjo južno-ameriško goro križ. Ker ni imel turistične obleke, si je izposodil vojaško obleko in spalno vrečo. Tako je odšel z Linkejevo ekspedicijo na vrh. Na višini 4.400 m, na Plaza de las Mulas, je še bral vsej skupini sv. mašo in imel zadnjo pridigo. Potem so vsi nadaljevali pot na vrh. Sto metrov pred vrhom — nekako na Kredarici v razmerju do vrha Triglava — se je Kastelic ustavil in ni mogel več nadaljevati. Bolela ga je glava. Počakal je, da so oni prišli z vrha, a ni z njimi hotel v dolino. Počakal da bo jutra in potem odložil križec na vrhu in se nato vrnil k njim. Dali so ga še v spalno vrečo in ga pustili samega na višini 6850 metrov.

Ni se vrnil in do drugega leta — 1. 3. 1941 — ga niso našli. Tedaj se je neki novi ekspediciji splašila mula in ko so jo lovili, so našli Kastelca popolnoma zmr-

zlega. Pri obdukciji so ugotovili: ponoči je čutil, da mu teče kri iz nosa in je ne more ustaviti, naglo je vstal iz vreče in tekkel na nižje taborišče po pomoč. V vihri je zgrešil pot, zablodil, počila so mu pljuča in je zmrznil. Pokopan je v Puente del Inca. Slovenci so mu postavili spomenik po načrtu arh. Sulčiča (DŽ 1941, 90). Ob desetletnici Kastelčeve smrti je Društvo Slovencev v Mendози priredilo komemoracijo in sta na njej govorila Hladnik in dr. Celestin Jelenc, član NO za Slovenijo (DŽ 1950, 245). Nekaj let kasneje je Mendoški andinistični klub, pri katerem je sodeloval tudi Slovenec Igor Domicelj ml., napravil film o Linkejevi ekspediciji na Aconcagua. Ta film je bil predvajan tedaj tudi za Slovence v Buenos Airesu. V njem je prikazano po izvornih fotografijah tudi Kastelčevo plezanje — v navezavi in s cepinom — v stenah Aconcague ter skupna sv. maša na Plaza de las Mulas s Kastelčevo zadnjo pridigo v življenju... Še to morada: ko je po Kastelčevi smrti Hladnik pregledoval njegovo zapuščino, je našel načrtovano prošnjo v frančiškanski red.

Mislím, da se vsaj v tako zgoščeni obliki lahko spomnimo življenja in dela ustanovitelja in prvega urednika DŽ, z visokopoteznimi načrti, saj je hotel iz Duhovnega življenja napraviti prvo in edino zdomsko versko revijo za vse Slovence po svetu, duhovno in estetsko skrbno izbrano in do-

gnano revijo, visokovredno revijo, toda gmotne težave so ubile njegovo zamisel, ki je bila preurajena in tedaj še neizvedljiva.

Ali je danes še tako?

Naj bo moja misel k 50-letnici Kastelčeve revije prav ta: Kastelčeva zamisel versko-prosvetne kvalitetne centralne zdomske revije naj ne usahne znova zaradi gmotnih težav in ovir, naj ostane živa, kot jo je zamislil Kastelic in postavil v temelj Duhovnemu življenju.

In to: ali se ne bi za zlati jubilej dalo dobiti film o Kastelčevi zadnji hoji na Aconcagua iz arhivov Mendoškega andskega kluba za ponovno predstavitev (recimo, za letošnjo prireditvev DŽ) v spomin in počastitev ustanovitelja in prvega urednika DŽ?

O drugem uredniku, msgr. Janezu Hladniku, pa morda drugič,

kajti tudi on je drugi steber naše revije, da se je mogla razviti v to, kar je. Pa so še drugi... in četrta in peti... v vrsti petdesetih let nazaj... in koliko še naprej?

Če je tista preprosta slovenska verska skupnost pred petdesetimi leti znala zamisliti in uresničiti zamisel lista, da se je mogel razrasti v pol stoletja v današnjo častljivo revijo, ali naj je naša emigracija in naša generacija slabša od takratne, zlasti še, ko nam je ustvarila temelj za tako lepo polstoletno tradicijo?

Kako dolgo si bomo še podajali iz roda v rod — pero in ščit?

Pisanje in ohranjanje.

Toliko časa, dokler bo v vsakem posamezniku ostalo živo to, kar je bilo tudi v začetku naše revije pred polstoletjem: moje duhovno (krščansko) življenje.

Tine Debeljak

Novo vodstvo celjske Mohorjeve družbe

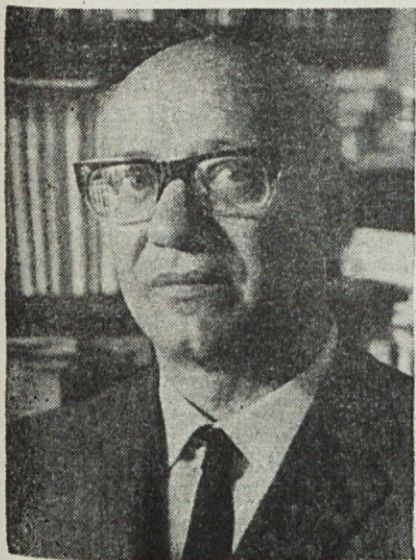
20. decembra 1982 je novi odbor Mohorjeve družbe na seji izvolil tajništvo s predsednikom na čelu. Dosedanji predsednik dr. Večkoslav Grmič je pustil mesto predsednika, ostaja pa še član odbora. Za novega predsednika je bil izvoljen p. Hieronim Žveglič, župnik frančiškanske župnije v Mariboru. Podpredsednika sta dr. Zmaga Kumer in prof. Miloš Rybar. Dosedanji tajnik Rafko Vodeb ni več tajnik niti član odbora,

ostaja pa še 2 leti zaposlen kot lektor in urednih izrednih izdaj. Novi tajnik je dr. Marijan Smolik, profesor liturgije na ljubljanski teološki fakulteti in vodja semeniške knjižnice. Člani tajništva, ki so hkrati zastopniki poverjenikov 3 slovenskih škofij in skrbijo, da bi bila vsakoletna knjižna zbirka čim bolj blizu potrebam in željam mohorjanov, so Ivan Albreht (Koper), Franc Lokar (Ljubljana) in Štefan Recek (Maribor). Kot zastopnika družbinih sodelavcev sta v tajništvu prof. Janez Gradišnik in prof. Nace Polajnar.

Osemdeset let dr. Tineta Debeljaka

Osem križev leži na ramenih dr. Tineta Debeljaka ali bo ležalo v nekaj dneh. To samo na sebi ne bi bila posebna zasluga, nad vse zaslužno pa je, da je Tine — kot tak je spošno znan — leta, ki jih označuje njegovih osem križev, tako dobro izkoristil, da je postavil že doma in sedaj tukaj med nami lik kulturnega delavca, kakršnih je malo. Ko bi Tine živel in delal v normalnih razmerah, bi poleg križev na njegovih ramenih tudi na njegovih prsih moralo viseti vsaj osem „križcev“; dobil pa je menda samo enega, pa še tega ne od domovine.

Čeprav je Tine postavil nekaj



pralik kulturnega delavca, se bojim odgovorov, ki bi jih dobili, ko bi, recimo, nepripravljenim učencem zadnjega letnika slovenskega srednješolskega tečaja postavili vprašanje: Kdo je in kaj nam pomeni dr. Tine Debeljak? Pa kaj bi nam vedel povedati marsikdo od odraslih, če bi mu postavili isto vprašanje? Ali ne živimo po večini še vedno v otročji veri, da so svetniki pa tudi pesniki in podobni stvar preteklosti in da česa takega danes med nami ni?

Kdo je torej dr. Tine Debeljak in kaj nam pomeni? Na to vprašanje bo treba odgovoriti, ni pa tukaj ne mesto ne priložnost za izčrpen odgovor. Bilo pa je že tudi med nami o njem marsikaj napisanega in gotovo bo še; to bo treba dobro brati. Zlasti mladi bi morali to brati, ker jim prav nič ni v čast, če ne poznajo niti med nami delujočih slovenskih kulturnih delavcev.

Debeljakovo kulturno delo bi morda mogli razdeliti v tri skupine in še bo marsikaj ostalo zunaj teh skupin. Tri skupine bi mogli poimenovati kot ustvarjanje in prevajanje, ocenjevanje in poročanje, pa urejanje in usmerjanje.

Kot ustvarjalec je Debeljak pesnik, čeprav je pisal tudi prozo. Kot osmošolec je že nastopil v Domu in svetu. Kot visokošolec

je pripravil pesniško zbirko, ki ni bila objavljena. Že zunaj domovine pa je objavil zbirke pesmi, od katerih naj omenimo Veliko črno mašo za pobite Slovence, Poljub in Mariji. Od njegovega pisanja v prozi pa imenujmo vsaj njegove zgodbe iz Črnega Kamnitnika, četudi niso edino, kar je napisal.

K ustvarjanju in poustvarjanju moramo šteti Debeljakovo prevajanje. S tem pa je Debeljak opravil tako obširno delo, da ga niti približno ne moremo naštetih. Prevajal je iz vseh slovanskih jezikov, pa iz mnogih drugih, celo iz madžarščine. Prevajal je marsikaj priložnostno, a mnogo tudi načrtno; v knjigah je izdal nad dvajset del. Od teh ne moremo mimo omembe vsaj dveh: Dantejeve Božanske komedije in Hernándezovega Martina Fierra.

Še obširnejše in še teže določljivo je Debeljakovo ocenjevalno in poročevalsko delo. Od vsega početka se je nameraval posvetiti primerjalnemu študiju novejših slovanskih književnosti; za to je hotel glavna dela prevesti, obnem pa jih razčleniti in oceniti. Zelo na široko pa je o njih poročal. Ni pa pri tem zanemarjal domače slovenske literature, kot bomo še omenili.

Saj je Tine bil še urednik literarnih listov in kot tak tudi odkrivatelj in usmerjevalec zlasti mladih talentov. Že kmalu je urejal dijaške liste. Še ne tridesetleten je postal sourednik Doma in sveta, nekaj let pozneje pa je sam

prevzel uredništvo in ga obdržal do konca vojne in do odhoda zdoma. Bil je kulturni urednik Slovenca. Urednikoval pa je tudi po odhodu od doma. V Argentini je sourednik Svobodne Slovenije in njenih zbornikov, urednik knjižnih zbirk pri Slovenski kulturni akciji, njen podpredsednik, nato predsednik in sedaj častni predsednik.

Vse naštetih pa še niti daleč ne obsega vsega Debeljakovega dela. Piše tudi članke iz zgodovine naše državljanske vojne in še o marsičem drugem. Mnogo predava. Omembe vredno je njegovo delo na podružnici rimske ukrajinske filozofske fakultete v Buenos Airesu, kjer že vsa leta predava o zgodovini in književnosti. Uveljavlja se tudi v domači politiki. Naštevjanje ne more biti izčrpno.

Če naj označimo Debeljakovo delo v celoti, se zdi, da smemo omeniti zlasti dve značilnosti: zavestno nadaljevanje domačega izročila in pa neko razdrobljenost in razpršenost.

Ko smo odšli zdoma, se nismo izkoreninili, še tesneje se čutimo povezane z domačo zemljo in kulturo, to vez zavestno gojimo in krepimo. Doma to našo posebnost čutijo in po glasovih od tam nismo gotovi, ali nam jo bolj zavidajo ali bolj grajajo. A nekje moramo imeti korenine in mi še živimo iz izročila, to preveva vse naše delo. Dr. Tine Debeljak že po svojih letih spada k tistim, ki naše korenine krepijo. Njegov po-

gled je obrnjen nazaj, in od tam naprej, njegovo delo je nadaljevanje tistega, kar smo delali in je tudi on delal doma. To še posebno zaradi tega, ker doma izročilo zanemarjajo.

Druga značilnost Debeljakovega dela je neka razdrobljenost in razpršenost. Razlog za to je morda že v njegovi naravi: je tako mnogostranski in zajema v svojem zanimanju tako široko pahljačo kulturnih pojavov, da se pri nobenem ne more za dalje časa ustaviti. A razpršenost je tudi posledica Debeljakovega mesta v naši skupnosti. Ker so naloge številne, delavcev pa malo, morajo ti opraviti, kar bi se sicer naložilo mnogim. Če pa nekdo še tako rad vsakomur ustreže kot Debeljak, potem se mora dan na dan drobiti.

Pa je še nekaj, kar težko leži na kulturnih delavcih v tujini, to je pomanjkanje pripomočkov, na katere bi se mogli v svojem delu opreti. Zato lahko delajo samo to in samo tako, kot jim skromna razpoložljiva sredstva dovoljujejo. Debeljaka moramo zares občudovati, kako dobro zna izkoristiti, kar mu prihaja v roke.

Dodajmo še nekaj osebnega! Dr. Tineta Debeljaka sem osebno spoznal, ko je bil kulturni urednik pri Slovencu. Poiskal sem ga nekoč v uredništvu in sem mu prinesel neki članek, verjetno o Kreku, kakor mi ga je naložil pokojni Ivan Dolenc. Debeljak je objavil tega in nato še marsikaterega in, kar je bilo tedaj zame, nezaposlenega profesorskega kandidata, posebnega pomena, sodelovanje mi je plačal, po vrsticah, kakor je bila navada.

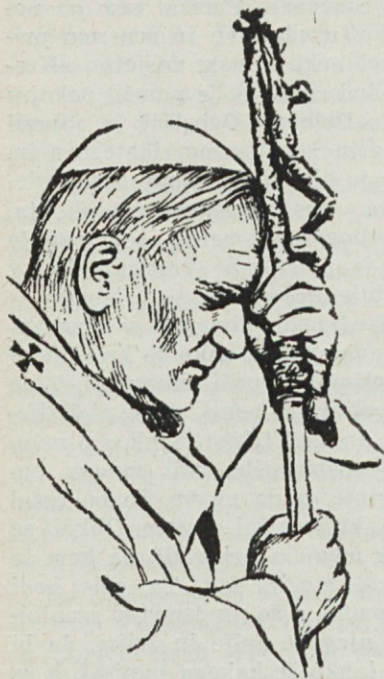
Pred nedavnim smo v razgovoru ugotavljali, kako se krči število pišočih v naši skupnosti. Tine Debeljak je menil, da je v življenju napisal toliko člankov o mnogih osebnostih, tudi mnogo posmrtnic, a da ne ve, če bo ostal kdo, ki bo pisal o njem. Obrnil se je k meni in pristavil, da bom to moral storiti jaz. Ta spis bodi skromna, a še predsmrtna izpolnitev njegove želje in želim, da bi mu lahko še kakega napisal, a za življenja, ne še tako kmalu po smrti. Seveda pa tudi ne želim, da bi mi on, ki je tudi o meni že pisal, pisal posmrtnico, vsaj kmalu še ne.

Vinko Brumen

V Sloveniji danes ne najdeš psatelja, ki bi znal — in si tudi upal — izpovedati bivanjsko stisko verujočega človeka v socialistični družbi. Ta molk je etm opaznejši, čimbolj se bohota literatura, ki se ustavlja ob golih zemeljskih krčih in telesnih užitkih, kot da ne bi bilo nič višjega in odrešilnega.

Vinko Beličič, Koledar goriške Mohorjeve družbe (1983)

Iz kronike Janeza Pavla II.



Sovjetski napadi na papeža in apostolski sedež

V nekaterih sovjetskih časopisih so se v zadnjih dneh decembra 1982 pojavili ostri napadi na apostolski sedež in na Janeza Pavla II. osebno. Sovjetski časopisi papeža med drugim obtožujejo, da je „veliko bolj konservativen od svojih prednikov“ in da spodbuja k „subverzivnim dejavnostim v komunističnih državah“. Med drugim mu pripisujejo odgovornost za poljsko krizo, ker je

navdihnil „proti-socialistično dejavnost reakcionarnega klera na Poljskem“. „Zloglasni sindikat Solidarnost, simbol poljske krize, ni rojen toliko iz neredov leta 1980, kolikor iz naročja Cerkve“.

Sovjetski časopis „Politiškoje samobrazovanje“ (Politično samozobrazovanje) trdi, da ima Vatikan celo vrsto tajnih služb in drugih organov, ki „vodijo protikomunistično kampanjo širokih razsežnosti“. Na politično linijo apostolskega sedeža naj bi po eni strani vplivali „agresivni cilji imperializma in sovražniki popuščanja napetosti“, po drugi strani pa dejstvo, da je „Janez Pavel II. zavzel izjemno konservativno stališče do socialističnih držav“. List dodaja, da Poljska ni edina država, ki naj bi bila žrtev podtalne dejavnosti Vatikana. Strokovnjake za propagandno dejavnost naj bi Vatikan pošiljal še v druge socialistične države.

Vatikanski tiskovni urad je 30. decembra kratko zavrnil sovjetske napade.

Verjetno gre sovjetom na živce odkritje policije, da je bila vpletena v atentat na papeža bolgarska tajna služba in za njo — sovjetska.

Evropsko srečanje mladih

Zadnje dni v decembru je bilo v Rimu nad 20 tisoč mladih romarjev iz različnih evropskih dr-

žav. Sestanka mladih se je udeleževal tudi taizeiski prior brat Roger Schulz, 30. decembra se je mladim pridružil tudi papež. Njegov govor je bil v bistvu odgovor na vrsto vprašanj, ki so mu jih zastavili mladi. Kako moremo biti pričevalci vere in vedrega veselja? Kako naj zaupamo v prihodnost, ko pa se nenehno večja strah pred vojno? Kako naj male skupnosti, ki so povezane z župnijami, postanejo kvas in sol nove družbe. Kakšno tveganje naj vzamejo nase mladi v prizadevanjih za mir in obrambo slehernega človeškega življenja? Kako doseči spravo, če drugi noče odpuščati? Mir je danes odvisen tudi od pravične delitve zemeljskih dobrin; ali lahko Cerkev predlaga pravično delitev? Evangelij nas kliče, naj postavimo ljubezen nad vse, naj Vstalemu damo svoje življenje; kaj pričakujete od nas, ki smo tu navzoči?

Ko je papež pozdravljal posamezne skupine, se je obrnil tudi k Slovencem in jih takole pozdravil:

Iz srca pozdravljam tu prisotne slovenske fante in dekleta. Ostanite zvesti v Kristusu! Z njim bodite vedno in povsod graditelji sprave in miru ter nosilci veselja, upanja in ljubezni. Moj blagoslov naj vas spremlja na vaši poti skozi življenje. Hvaljen Jezus.

Novoletni sprejem

V Vatikanu je trenutno 105 diplomatskih zastopstev držav z

vseh pet celin. Število predstavlja rekord v vsej zgodovini vatičanske diplomacije.

15. januarja je papež sprejel te diplomatske zastopnike. Pri tem tradicionalnem novoletnem srečanju navadno papež razloži nekatere usmeritve dejavnosti apostolskega sedeža. Letos je posebej govoril o miru, razorožitvi in opozarjal pred nevarnimi kriznimi žarišči: Libanon, Iran, Irak, Afganistan, Južna in Srednja Amerika in Severna Irsko.

Papeževo pismo o svetem letu

21. januarja je glavni tajnik škofovske sinode nadškof Tomko v vatičanski tiskovni dvorani častnikarjem predložil papeževo pismo (bulo), s katerim je uradno razglasil sveto leto.

Papeževo pismo se začneja z besedami: „Odprite vrata Odrešeniku!“ V 1. delu pisma najprej razloži, kateri razlogi so ga vodili, da je razglasil izredno sveto leto, nato pa podrobneje spregovori o pogojih za sprejem popolnega svetoletnega odpustka. Sveto leto bo mogoče praznovati v Rimu in tudi po središčih krajevnih Cerkva. Škofje bodo poleg stolnic lahko določili še nekatere druge cerkve, kjer bo mogoče dobiti odpustek.

Za pridobitev tega se je treba udeležiti maše, bogoslužja božje besede ali spokornega bogoslužja in opraviti osebno spoved. Mašo je mogoče nadomestiti tudi s sodelovanjem pri delitvi kakega za-

kramenta, s križevim potom ali obiskom cerkve in molitvijo vere in očenaša. Zelo se priporoča obisk cerkve z drugimi člani družine. Misel na odrešenje naj bi bila v krščanskih družinah posebej živa vse leto.

V tem času Cerkev tudi želi vernikom odkriti vrednost in potrebnost kesanja in pokore in spodbuditi k zavzetosti v službi sprave in v službi miru.

Novi zakonik cerkvenega prava

25. januarja 1983, po 24 letih dela, je Janez Pavel II. razglasil novi Zakonik cerkvenega prava za katoliško Cerkev rimskega obreda. To je eno najpomembnejših dejanj sedanjega papeža, ki ima kot rimski škof pravico razglašati zakone, obvezne za vso Cerkev. Pomen tega dogodka lahko razumemo samo, če pomislimo, da se je nekaj podobnega doslej zgodilo v Cerkvi le enkrat. Leta 1917 je papež Benedikt XV. razglasil Zakonik cerkvenega prava. Pred našim stoletjem ni nikomur prišlo na misel, da bi v eni sami knjigi zbral vse cerkvene zakone.

Janez XXIII. je hkrati z napovedjo koncila napovedal tudi prenovno cerkvenega prava. Hotel je Cerkev prilagoditi znamenjem časa, zato je moral spreminjati tudi pravne predpise. 1963 je najavil ustanovitev posebne komisije, ki naj bi izvedla to zahtevno delo. Komisija se je spreminjala, pomlajala, dobivala nove člane, hkrati pa zavzeto delala. Njeno

delo je vodil kardinal Pericle Felici, ki pa ni dočakal izida Zakonika. Zaradi nenadne smrti ga je v vodstvu komisije zamenjal nadškof Castillo Lara.

V komisiji je vsega skupaj delalo nad 300 ljudi iz 35 držav. Med njimi je bilo 100 kardinalov, 78 škofov, 61 duhovnikov, 37 redovnikov in 19 laikov. Večkrat so prosili za mnenje različne strokovnjake po svetu. Komisija je imela nad 100 plenarnih zasedanj in 2667 sestankov. Dokončno besedilo so sprejeli 1981, papež pa ga je skupaj z nekaterimi strokovnjaki pregledal in vnesel svoje pripombe.

Dejanje razglasitve Zakonika je bilo nadvse skromno. Papež je ob navzočnosti kardinalov Casarolija in Ratzingerja in nekaterih sodelavcev najvišjega cerkvenega sodišča podpisal apostolsko pismo, s katerim je določil, da bo novi Zakonik stopil v veljavo 27. novembra. Papež je še podpisal 2 izvoda natisnjene kodeksa in s tem je bila zadeva opravljena.

Novi kodeks ima 1764 kanonov ali členov (dosedanji jih je imel 2414). Vsebina je smiselno razdeljena takole: splošna določila, božje ljudstvo, učiteljska služba Cerkve, posvečevalna služba Cerkve, Cerkevno premoženje, kazenska določila in postopki.

V vatikanski tiskovni dvorani ga je časnikarjem predstavil voditelj komisije Castillo Lara. — Strokovnjaki za cerkveno pravo bodo imeli sedaj veliko dela s

prevodi iz latinščine in s komentarji pravnih predpisov.

Novi kardinali

2. februarja je papež podelil kardinalske znake 18 novim kardinalom. Cerkev ima sedaj 138 kardinalov. Kardinalski zbor prihaja z vseh 5 celin in 57 narodov. Prvi del konzistorija je bil v konzistorialni dvorani, na katerem so smeli biti le kardinali, zadnji del konzistorija pa je bil v avdienčni dvorani Pavla VI., kjer je bilo nad 10 tisoč romarjev. Med somaševanjem v baziliki sv. Petra v popoldanskih urah je sv. oče nove kardinale pozval, naj bodo vedno in povsod priče za Kristusa. Barva kardinalske oprave je rdeča, to pa je tudi barva mučenštva, je dejal papež.

Podpredsednik Bush pri papežu

7. februarja je Janez Pavel II.

sprejel v zasebno avdienco podpredsednika Združenih držav Amerike Georga Busha z ženo in spremstvom. Pogovor je trajal 45 minut. Ker je bil obisk zasebne narave, ni bilo uradnega poročila. Na tiskovni konferenci na ameriškem veleposlaništvu pa je dejal Bush: „Zame je bilo nekaj velikega, da sem lahko poslušal moralno oceno svetovnega položaja iz ust njega, ki mu je uspelo v nas prižgati vse najboljše kvalitete. Nisem katoličan, toda bil sem zelo srečen, ko sem poslušal tega izrednega človeka, njegovo trezno besedo, prepričljivo zavzemanje za mir in človekove pravice.“

Morda je bila predmet pogovora tudi listina o miru in razorožitvi, ki jo pripravljajo ameriški škofje. Bela hiša je namreč prepričana, da škofje niso pravilno dojeli njegove politike in veliko ji je do tega, da bi jo vsaj apostolski sedež prav razumel.

Žalostne številke

Po podatkih Zveznega zavoda za zdravstvo v Jugoslaviji se letno izvrši v Jugoslaviji nad 300.000 registriranih splavov. V nekaterih krajih Jugoslavije je več abortusov kot rojstev. Tako pride v Srbiji na en porod 1,4 splava, v Vojvodini pa 1,3.

Slovenija z milijon in 884 tisoč prebivalcev ima 14.000 splavov letno. Na Hrvaškem pride na 100 rojenih otrok kar 75 abortusov.

Strokovnjaki na medicinskem področju so zaskrbljeni, ker prihaja do visokega procenta neplodnosti. Za 50% žena, ki ne morejo več roditi, je bilo medicinsko ugotovljeno, da je v ozadju krivda na splavu. Poseben problem je prekinitve nosečnosti v višjih mesecih nosečnosti kot tudi problem pri zelo mladih dekletih. Zaskrbljujoča je tudi številka žena, ki niso nikoli rodile (ali noreče roditi), medtem ko so se posegu splava podvrgle že večkrat.

(Večerni list, Zagreb, 13. 6. 82)

Novi cerkveni zakonik

Papež Janez Pavel II. je 25. januarja 1983 proglasil novi cerkveni zakonik, ki bo stopil v veljavo prvo adventno nedeljo, to se pravi, koncem novembra.

Javnost temu dogodku ni posvetila večje pozornosti, v resnici pa gre za izredno važno stvar v življenju Cerkve. Lahko rečemo, da je po drugem vatikanskem koncilu ta dogodek izmed vseh najbolj važen. Dosedanji cerkveni zakonik ali kanonsko pravo, kot ga tudi imenujemo, je stopil v veljavo leta 1918, torej pred 65 leti. A razmere tako v Cerkvi sami kot v svetu na sploh so se od tedaj toliko spremenile, da je bil novi zakonik nujna potreba. Posebej še, ko se je med tem časom vršil 2. vatikanski koncil, ki je — odgovarjajoč novemu času — uvedel marsikatero in važne spremembe v življenju Cerkve.

Nimamo še v rokah novega zakonika, zato vemo le malo o tem, kakšne so spremembe z ozirom na prejšnjega. Vsekakor je za kakšnih 700 zakonov manjši od dosedanjega, ki ima nekaj več kot 2.400 zakonov ali kanonov. Ena izmed pglavitnih novosti, ki jih prinaša novi zakonik, je, da daje mnogo več svobode odločanja škofom. Cerkveno pravo torej ni več tako centralizirano kot do sedaj. Druga pomembna novost je, da je kazenski del zakonika mnogo

manjši od sedanjega. Cerkev se zaveda, da je vera v svetu močno opešala in da zato sklicevanje na duhovne kazni ni več tako učinkovito kot v nekdanjih časih, ko je npr. cerkveno izobčenje nemškega cesarja odvezalo podložnike pokorščine svojemu vladarju.

Nadaljna sprememba je tudi ta, da je dana laikom v Cerkvi večja udeležba na vseh področjih. Tega smo po koncilu sicer že vajeni, zakonik to dokončno uzakonjuje in dodaja še nekatere nove pravice laikom.

Nobena družba ne more živeti brez zakonov. Tej zahtevi se tudi Cerkev ne more izogniti. Zato je že sv. Pavel dajal navodila oz. zakone prvim krščanskim občestvom in tako je Cerkev delala ves čas svoje zgodovine. Cerkev je sicer nadnaravna ustanova, a je sestavljena iz ljudi in zato podvržena vsemu, kar je lastno vsem ostalim človeškim družbam. Seveda, tudi najboljša zakonodaja še ni nobeno poroštvo za to, da družba doseže svoje namene. Treba je imeti resno pripravljenost zakone tudi izpolnjevati in tako prispevati k skupni blaginji. To velja tudi za novi cerkveni zakonik, ki bo imel toliko uspeha, kolikor bodo člani Cerkve res gledali v njem izraz božje uredbe in ga v tem duhu tudi izpolnjevali.

Lojze Kukovica

Izobrazba in vera

III. IZOBRAŽENEC IN VERA

Skušali smo na hitro očrtati lik izobraženca, tako njegove svetle kakor tudi senčne strani. Nismo pa imeli v mislih izrečno katoliškega niti ne le vernega izobraženca, še manj pa seveda brezvernega. Mislili smo na izobraženca sploh, to je na izobraženca kot izobraženca. Na takega bomo mislili tudi v naslednjih izvajanjih, ko bomo skušali odkriti nekatera vprašanja glede na izobraženčevo razmerje do vere.

a) Kaj je vera

Tudi o veri bomo skušali povedati le toliko, kolikor je potrebno za našo nalogo; v več in globlje se ne moremo spuščati.

Beseda „vera“, kolikor meni človekovo razmerje do Boga, lahko ima ožji ali širši pomen. V prvem ali najožjem pomenu je vera „dej, ali zveza dejev, ki z njimi sprejememo božje razodetje, kakor tudi krepost ali stalno razpoloženje za takšne deje vere“. V širšem pomenu besede je „vera“ istoznačnica za religijo, ki „v širšem in dandanes navadnem pomenu... obsega vero (v najožjem pomenu besede), upanje in ljubezen in vso bogoslužnost, ki z njo dajemo Bogu dolžno čast (z molitvijo, daritvijo itd.). V ožjem (teološkem) pomenu je pa religija vprav ta

bogoslužnost, torej od vere (v najožjem pomenu), upanja in ljubezni različna, posebna нравna krepost, ki nas nagiblje na bogoslužnost“ (A. Ušeničnik, Kat. načela, str. 23).

V nadaljnjem razpravljanju bomo umevali vero v najširšem pomenu, torej kot istoznačnico za „religijo“ v širšem pomenu. Predmet našega razglabljanja je torej razmerje izobraženca do Boga, in sicer v najširšem smislu, v tako širokem, da se bomo pri tem lahko dotaknili tudi izobraženčeve morale. Kadar bo treba omeniti vero v kakem ožjem pomenu, bomo dej verovanja označili na kratko kot verovanje, krepost vere izrečno kot krepost vere, in bogoslužnost ali religijo v ožjem pomenu besede kot bogoslužnost.

Resničnost tega, kar verujemo, je utemeljena v Bogu, ki nam je te resnice razodel. Nekateri so take, da jih more že človeški um spoznati, druge so skrivnosti, ki presegajo naravne človeške spoznavne zmožnosti. Zato vera ni neko védenje ali spoznanje v strogem pomenu besede, temveč je uklonitev uma pred avtoriteto Boga. Potem pa v življenju po veri „nekako doživimo tudi resničnost“ vere, to je, dobimo novo gotovost, novo izvestnost, namreč v notranjem zadovoljstvu, ki nam ga navadno daje življenje po ve-

ri“ (Uš., Kat. n., 24). To je neka posledična gotovost, ki jo doživimo potem, ko smo že sprejeli božje razodetje in izpolnili njegovo voljo, in priča, da je vera za človeka nekaj naravnega v smislu, da je povsem v skladu s človeško naravo. Ker vera (religija) obsega poleg verovanja, ki je sprejetje in priznanje nekih resnic in življenjskih vodil, še bogoslužje, ki je češčenje Boga z molitvijo, daritvijo in podobnimi dejji, ter uravnavanje življenja k smotrom, ki nam jih je Bog postavil, v skladu z vodili, ki jih je razodel, bomo v prvem delu razpravljanja o izobraženčevi veri govorili o njegovem verovanju, verskem (in nraavnem) védenju, verskih vajah in nraavnosti. V drugem delu pa se bomo dotaknili nekaterih vprašanj, ki izvirajo iz človekove socialne narave, o socialnem značaju izobraženčeve vere.

b) Izobraženčeva vera

1. Izobraženec in verovanje

„Verovati se pravi za resnico imeti vse, kar nam je Bog razodel in nam zapoveduje verovati“, nas je učil šolski katekizem.

Verovanje je vrsta iz ustrezajoče duševne nraavnave ali kreposti vere vznikajočih in isto krepost vedno znova potrjujočih dejev uma, volje in milosti, katerim se pridružujejo še raznovrstni drugi duševni utripi. Um sicer ne more uvideti gotovosti mnogo tega, kar verujemo, toda pritrjuje temu, k čemur ga nagiba volja,

ker more spoznati, da je Bog, ki se je razodel, in da je v razodetih dejstvih resnica, ker se je v njih razodela Resnica. Volja nagiba um, da se uklanja resnici, katere ne more povsem doumeti niti doseči stroge razvidnosti. Vendar pa je za to, da se um in volja uklonita skrivnostim, ki so ne le neumljive, marveč terjajo poleg uklonitve uma in volje tudi pravilno usmeritev vsega življenja, čemur se ranjena in neurejena človeška narava upira, potrebna še pomoč milosti božje (Uš., Kat. n., 20—21).

Za izobraženca bi se zdelo, da je po svoji izobrazbi v nekem smislu še posebno razpoložen za verovanje. Saj smo kot bistveno potezo izobrazbe odkrili tudi voljo do resnice, ki jo izobraženec išče, spozna, priznava in uveljavlja v življenju. More pa tudi, če ga ne zavajajo strasti ali druge nerednosti osebnega življenja, tudi z lastnim umom spoznati, da Bog je, in se povzpeti do nekih razumskih temeljev verovanja. Če je poleg tega še v veri dovolj poučen in ve, da vera ne ponižuje razuma, temveč ga varuje zmot, ga jih rešuje, če jim je že zapa del, in ga razsvetljuje z mnogovrstnimi spoznanji, bo še laže uklonil razum v verovanju.

Tudi dejstvo, da se razum sam ne more povzpeti do popolnega spoznanja in umevanja verskih resnic, niti ne doseči popolne razvidnosti, bi pravzaprav izobraženca ne smelo motiti. Saj je na-

vajen skrivnosti, ki jih v obilici srečuje v vsem stvarstvu, in do razumevanja katerih se le počasi in s silno težavo dviga. Razen tega, kakor smo že omenili, tudi v čisto svetnem, znanstvenem spoznavanju dosežena razvidnost čisto ni taka, da bi že sama zadostno utemeljila trdnost spoznanja, a ga naš um vendar sprejme, ko ga k temu nagne volja. Saj je neko védenje treba imeti za gotovo, da moremo po njem živeti in skušati prodreti globlje v skrivnosti sveta. Seveda božje skrivnosti neskončno presegajo svetne, toda kdor je vajen videti lestvico dejstev in spoznanj, mu ni težko ujeti, da so neke resnice, do katerih se s svojimi silami ne more povzpeti. Znanstveno izšolan in zlasti še znanstveno delujoč človek je prav zaradi svojega znanja in dela premagal varljivi up začetnikov in neupeljanih, ki mislijo, da bi znanost mogla kdaj rešiti vse uganke in postati varno vodilo skozi vsa življenjska vprašanja. Ve, da znanost, pridobljena za ceno tako velikega truda, ne izpolni upov in ne umiri hrepenenja človeške duše ter ji ne prinese sreče, torej ne da tega, kar človek vedé ali nevedé išče v vsem svojem prizadevanju. Zato je dozeten tudi za drugačno pot do te sreče. Mnogo vernih izobražencev, med njimi tudi taki najvišje vrste, spričuje, da si vera in znanost nista v navzkrižju, četudi v kaki zadevi morejo nastopiti težave.

Vsekakor pa je vedno tudi število izobražencev, ki ne verujejo

ali vsaj tako mislijo in pravijo. Kje so vzroki in nagibi za njihovo nevero? Glavni vzrok je, da umu gotovost verskih resnic ni (dovolj) razvidna, zato se jim sam ne more ukloniti in jih sprejeti kot gotove; za to ga mora nagniti volja. Ta pa še bolj kot razum zavisi od celotnega človekovega življenja, in čeprav je po svojem bistvu usmerjena k dobremu, ki je tudi resnično, se dejansko in konkretno obrača k trenutnemu dobremu, k ohranitvi dane celosti življenja. Ker vera terja priznanje verskih resnic in usmeritev življenja po njih, mora človek ali spremeniti življenje ali odreči priznanje resnicam, ki tako spremembo terjajo. Volja se le prerađa odloči za drugo in um se brez njene podpore vda: ne sprejme resnice, ki ga sama ni razvidno prisilila k temu.

Toda izobraženec tudi kot tak, četudi po slabostih svoje izobrazbe, najde ovire za verovanje. Njegovo razumarstvo motijo skrivnosti, ki to niso le začasno in katerih umevanje bi mogel doseči vsaj kdaj kasneje, marveč so skrivnosti po svojem bistvu (ali po bistveni spoznavni omejitvi človekovi) in se kot take tudi uče in predstavljajo. Ponos ali celo napuh človeka, ki mnogo ve, ki odkriva skrivnosti nebesnih teles, atomov, telesnih stanic in duševnih funkcij, se brani priznati gotovost nauka, ki za njegove spoznavne zmožnosti, na katere je tako ponosen, ker so se izkazale na drugih področjih, nikakor ni

prijemljiv ali razviden. Zdi se mu, da se od njega terja slepa vera, kar se mu utegne zdeti mislečega človeka nevredno. Kaj takega mu je težko sprejeti tudi kot posledica previdnosti, s katero je vajen presojati vsako spoznanje in vsako trditev v znanstvenem delu ter se sploh nagiba k skepsi, splošnemu dvomu o vsem, kar ni dovolj razvidno, za trdnost česar nima zadostnih razlogov. Nerodne dušeskrbne metode, med katere bi mogli šteti neprestano postavljanje za vzgled že pregovorno „vero preproste ženice“, ga lahko še bolj odbijajo. Težko mu je enačiti se z ljudmi, pri katerih sicer lahko občuduje trdnost vere, vidi pa jo često združeno s tolikimi prepričanji, praktikami in drugimi divjimi izrstki, ki so lahko bližje praznoverju ali vražarstvu kot pa resnični veri. Taka zahteva izobraženca ponižuje in omalova-

žuje eno najplemenitejših teženj, njegovo prizadevanje za čistost spoznanja in plemenitost ravnanja, do katerih se more priboriti le po dolgem in temeljitem šolanju in vzgajanju samega sebe.

Da more svojo vero okrepiti in jo osebno zasidrati v svoji kulturi, potrebuje izobraženec poleg božje milosti, ki je vsakomur za verovanje nujno potrebna, še zadostnega verskega védenja o tem, kaj je treba verovati in kaj verske resnice vsebujejo, pa še večkratne verske vaje, v čemer bo našel moralno oporo za trdnost in zanesljivost verskih resnic in za npravno urejeno življenje, da ga morda to ne bo oviralo v priznavanju resnic, čemur bi se sicer morda upiral. Saj, kot pravijo, da „kdor ne živi, kakor misli, misli, kakor živi“.

(Bo še.)

Vinko Brumen

Seja slovenskih škofov

18. in 19. januarja so imeli slovenski škofje svojo redno sejo. Najprej so poročali o pomembnejših dogodkih in srečanjih od zadnje seje, nato pa jim je kanonik Lešnik podal pregled dela za koncilsko prenovo in orisal sedanje stanje.

Ko je 1971 bila odložena misel na skupno slovensko sinodo, so škofje naročili medškofijskemu pastoralnemu svetu, naj na drug način organizira koncilsko prenovu v slovenskem prostoru. Delalo je več komisij in sad tega dela je šest zvezkov

„Prenove“. Delo je potekalo vzporedno s pripravami vsakoletnih pastoralnih tečajev in njihovo pastoralno izrabo. V načrtu sta bila še 2 zvezka preнове: vodstveni in označevalni, ki pa zaradi raznih vzrokov nista izšla.

Škofje so nato govorili o svetem letu odrešenja, ki ga bodo v vseh 3 stolnicah slovesno začeli 25. marca, o višini taks in štolnine, o novem prevodu sv. pisma, o novem zakonit cerkvenega prava in njegovem prevajanju, o Družini, semenišču in drugih tekočih zadevah.

Komunizem odtuja in usužnjuje

Za celotno razumevanje komunizma je razen dialektike treba upoštevati še dve temeljni ideji: o alienaciji in o delu. Vse te tri ideje skupaj predstavljajo marksistično miselnost in označujejo komunističnega človeka.

Za marksizem je alienacija, odtujitev, tisto izročanje samega sebe, s katerim se človek odreka nečemu lastnemu in to prepušča drugim. Človek je prikrajšan za vse tiste stvarne dobrine, ki so v posesti kogar koli izven njega; prikrajšan je za svobodo nasproti državi; odreka se svojemu lastnemu bitju, če se po verskem prepričanju podvrže Bogu. To marksistično pojmovanje alienacije se nanaša na vsega človeka, na vse njegove osebne in družbene naravne vezi, ki spletajo celoto človekovega bivanja. Tu je spet korenina notranje perverzности komunizma: zanikuje Boga in uničuje človeka kot individualno in družbeno bitje. Komunizmu je vse, kar sestavlja naravni red in iz njega izhaja, nevzdržna podrejenost in suženjstvo: lastnina, avtoriteta v družini in politični skupnosti, zavest odvisnosti od Stvarnika. Brazilski vzgojeslovec Pablo Freire, ki se je delal katoličana, pa je bil pozneje izgnan kot komunistični agitator, takole prevrača odnose med vzgojiteljem in gojencem: Za učenca naj učitelj ne bo predstojnik, učitelj ne

vzgaja učenca, oba se med seboj vzgajata. Učenec ne sme biti več odtujen. Ali ni tega duha najti v govorjenju tudi v katoliških zavodih, o vzgojni skupnosti, ki naj jo sestavljajo skupaj z učitelji in starši celo ljudskošolski otroci?

V resnici pa marksistična dialektika odsvojuje človeka. S tem, da ga „rešuje“ alienacije po svojem pojmovanju, ga trga od vsega človeškega. Po marksizmu neodtujen človek bi imel porezane vse vezi, verske, pravne in čustvene, do drugih ljudi, prekinjene bi imel vse odnose do bitja, do resnice, do dobrega. Tak človek, brez povezanosti z ničemer, kar ga ponaravi ohranja in pobuja, nujno postane suženj neizprosni spon totalitarnega izkoreninjenja, proletarizira in razčlovečuje človeka ter mu pušča samo še pomen proizvajalca, delavca za novo dobo in novo civilizacijo, kot bo izšla iz slepega razvoja: za človeško družbo brez misli na nadnaravno duhovnost.

Tretja temeljna ideja komunističnega nauka je njegovo posebno pojmovanje dela. Samo s človeškim prizadevanjem se bo brez Boga zgradil raj na zemlji, ko bo človek tvorec svojega sveta in celo svoje lastne narave. Po Marxu je človek produkt človeka. Človeška zavest in verski čut sta družben produkt. „V začetku je bilo dejanje,“ tako izrazi Goethejev Mefisto napuhnjeno težnjo, opre-

ti se le na samega sebe. Delo naj komunističnega človeka osvobaja celo njegove narave. S svojo aktivnostjo bo dosegel absolutno svobodo in stopil iz stvarstva na mesto Stvarnika. Marx trdi, da je resnična osvoboditev le tista, ki človeka odtrga od notranjega „svečenika“, to je od verske zavesti; prava pot Lutrove reformacije bi bila samo radikalno brezboštvo, nastopala naj bi bila z geslom, da je človek za človeka najvišje bitje.

Marksizem prav za prav ni razumska zmeta. Kdor le hoče premisliti njegovo idejno zgradbo, lahko vidi njeno nesmiselnost, tako globoko absurdnost, da sploh ni vredno iskati, v čem ima prav in v čem ne. Ker komunističnemu človeku ne gre za spoznanje, mu ostaja le poželenje, ki je že tako dostikrat močnejše od potrebe po spoznanju. V neomejenem poželenju se trga iz vsake odvisnosti od naravne postave, od Boga, in s tem pada v omamo napuha. V taki omami si predstavlja, kar se danes toliko ponavlja, da je izven dobrega in slabega, nad resnico in zmoto. Tisto, kar otroci včasih pomislijo, da bi duš ne imeli in bi bilo vse dovoljeno, brez greha, je dobilo drug zven: Duše nimamo, vse nam je dovoljeno, smo kakor bogovi!

Taki skušnjavi danes podlegajo izobraženci, ki jih je idealistična filozofija skozi dve stoletji odvrčala od objektivne resnice, predvsem v metafizičnem in moralnem

redu. Današnjega razumnika ne zanima, kaj je resnica, gre za odkritji, iznajdbami, ki služijo za obvladanje naravnih sil. Odtod samodopadenje in prevzetnost, češ, sam sebi zadoščam. Marksizem to izkorišča. Premeteno izrablja nezmožnost sodobnega intelektualca za abstrakcijo ter za filozofski premislek, pomanjkanje smisla za smotrnost v stvareh in neobčutljivost v moralnih vprašanjih. Zato komunizem v propagandi tako razglašča dosežke v znanosti, tehniki, produkciji in športu, kot bi metal vabo na trnkah.

Ne povedó pa ti propagandisti, koliko trpljenja in kakšna tiranska sužnost omogočata dosežke in koliko načrtov ostane izjalovljenih. Pogledati je samo na komunistične dežele, življenjski standard, inflacijo in odhajanje delovnih moči na delo za večji kos kruha v „kapitalistično“ tujino. Najhujša sužnost, v katero hoče komunizem uklepati množice, pa je obvladanje duš, ki naj bi ne težile za drugim kot za čim večjo in čim boljšo produkcijo snovnih dobrin. Zato duši ali naravnost zatira vplive duhovnosti na osebni razvoj in družbeno življenje.

Za vsem je torej neomejen napuh. Marx sam je zaklical: Do zdaj so filozofi skušali svet spoznavati in razumeti; mi pa hočemo svet spremeniti. In spet drugje: Bitje je neodvisno samo tedaj, če je svoj lastni gospodar; svoj gospodar je le, če ima svoje bivanje od sebe. Pojem stvar-

jenja je težko odpraviti iz zavesti ljudstev, ki ne uvidi, da narava in človek bivata sama od sebe... Ker vsa tako imenovana zgodovina sveta ni drugega kot stvarjanje človeka po človeku, ima tako človek jasen in neovrgljiv dokaz o porajanju iz samega sebe, o svojem lastnem izvoru.

To ni nič drugega, kot kar je bilo rečeno prvima človekoma: Kakor bogova bosta! V jedru marksizma, ki je ideologija komunizma, je torej absolutno veličanje, poboženje človeka in temu soodvisno sovraštvo do Boga.

Božidar Fink



*Za mladino
za mladino*

KAJ BO Z VAŠO VERO?

Vera brez del je mrtva

Dragi mladi prijatelji!

Upam, da smo se razumeli. Si cer prihaja „Duhovno življenje“ v vse dele sveta, kjer so naši rojaki, a mislim, da je ta list najbolj razširjen v Argentini in da ga tam tudi najbolj berete, vsaj mladi.

Če ga berete?! Pravijo: mladina sploh ne bere. Morda spet eden tistih „šlagerjev“, s katerimi hočemo dokazati, da beremo

mi „starejši“. Naj bo kakorkoli. Upam, da bere vsaj kdo od vas.

Še ste mi živo pred očmi: mladi zakonec in dekleta — iz duhovnih vaj. Prepričan sem, da smo se razumeli. Vaša odprtost, vaša vprašanja, bolj med štirimi očmi kot skupinsko — so mi dala vedeti, kako nekateri trpite ob misli, da vas nihče ne razume. To je pač občutek, ki je v vaši dobi razumljiv. Čez nekaj let boste sa-

mi ugotovili, da je bilo nekaj drugega. V tako imenovani drugi — duševni puberteti — ste se umaknili vase, začeli ste grebsti po sebi. Vedno bolj ugotavljate, da je svet vaših staršev bil drugačen ali da je še celo zdaj drugačen; vaš je in bo drug. Imate občutek, da ne govorite istega jezika.

Kot sem že rekel, ponavljam: gradite svojo prihodnost, a spoštujte starše in vse, kar je njim drago. V marcu sem stopil korak naprej. Za vašo osebno vero ne bo dovolj še tako čudovit zgled vaših staršev. Seveda je predragocen. In Bogu bodite hvaležni, če so vam vaši starši zapustili „fotografijo“ dobrega zgleada. To vas bo reševalo še kdaj kasneje v zrelih letih, ker vam bo takrat — ko staršev ne bo več — ta fotografija vse bolj dragocena kot danes. Za vašo osebno vernost pa ne zadostuje tisto, kar ste „prevzeli“ od staršev. Kajti to je bil bolj okvir. Gorje, če se zgodi — kar se žal zgodi pogosto — da ostane vernost staršev le folklor ali kulturna ostalina otrokom. Srečanje s Kristusom, da vam postane „Ti“, je nujno, da smo lahko vsi zaskrbljeni za vašo vernost, če tega ne dosežete.

In ob iskanju tega bi stopil korak naprej. V Združenih državah, kjer imajo jezuiti polno srednjih in visokih šol, so napravili temeljito anketo: kateri bivši gojenci so ostali pristno verni? Vsi so imeli verouk, in kakšen! Z vsemi

modernimi sredstvi. In rezultat? Vse je šlo nekam v prazno (pa četudi so imeli nekateri oceno odlično). Ostala je globoka vernost le pri tistih, ki so bili aktivno udeleženi pri cerkvenem občestvu. Ni važno kako, da so le sodelovali pri poglobljanju ne le svoje vernosti, ampak tudi vernosti drugih.

Vi pač sledite dušnim pastirjem. A pazite! Biti član neke organizacije, še ne pomeni biti aktiven, odgovoren. Treba je biti zavzet. Včasih prav tistega manjka, kar je tipično mladostno: navdušenja. Anketa je pokazala, da prav navdušeni mladi katoličani ostanejo verni, postanejo duhovniki, redovnice in dobri družinski očetje in matere. Torej verouk ne zadostuje.

Nisem pristaš enosmerne dejavnosti. Danes je v Cerkvi vrsta prenovitvenih gibanj. Tudi najboljše se lahko izrodi, postane o-kostenelo, bolj črka kot duh. Vprašanje je le eno: ali je tisto gibanje v službi Cerkve. Radi gledamo s kritičnim očesom, kar ni „naše“. Morda si prav s tem zapiramo vrata. Počasi, ne da bi se zavedali, celo v dobri veri, zaidemo v slepo ulico. Samo nakazal sem. To je predmet za temeljit razgovor dušnih pastirjev. Ne vidim pa nobenega razloga, zakaj ne bi o tem razmišljali tudi vi mladi. Če vedno govorimo o vaši odgovornosti, potem je soodgovornost tudi v tem. Samo „dik-tat“ od zgoraj, to vas poniža, uža-

li in lahko tudi tako odbije, da se oddaljite.

Zato bi sklenil: ne zadovoljite se s poslušanjem, ne samo z molitvijo, zavijajte rokave in planite v metež življenja. Poslušajte papeža: Cerkev vas potrebuje, Cerkev računa na vas. Zato ni dovolj, da vas vabimo na „naše“ delo; gotovo skrajno netaktno, če

ne vemo reči drugega, kot da ste za vse nerabni; stopite v vrsto apostolov, kakor se vam nudi priložnost, in to s širino, ki jo daje Cerkev! Bodimo veseli vsakega dobrega dela, pa naj ga opravlja katerikoli gibanje. Da smo le v službi Cerkve, da se le „oznanja Kristus“!

Franc Sodja CM

KAKO ZAČETI S PRIPRAVO NA ZAKON?

Pride čas, ko sta fant in dekle telesno in duševno, pa tudi poklicno in versko dovolj zrela. Spoznata se nekega dne na ta ali oni način, na videz slučajen, a dejansko v načrtu božje previdnosti. Ko pozneje zakonci gledajo nazaj na leta spoznavanja, to dobro čutijo in vidijo ter včasih tudi povedo.

Načinov prvega srečanja je toliko kot je parov, ki so se spoznali. Vsak ima svojo enkratno zgodovino. Pritegnila ju je ta ali ona poteza, dogodek, beseda, gib, občutek, pa so se njune oči ustavile drug na drugem in se vprašale: Kaj pa če bi bil tale zame? Morda pa sem srečal njo, ki bi mogla biti nekoč moja žena?

Začela sta iskati prilike, da sta se lahko večkrat srečala in se pogovarjala. Vedno bolj se mu je zdelo, da bo le prava, in njej, da bo pravi. A prišli so tudi dnevi, ko sta resno dvomila ali se celo začasno sprla. Spoznala sta, da bosta morala dalj časa hoditi

skupaj, če hočeta nekega dne reči odločilno besedo: Sva za skupaj. Seveda je čas te odločitve odvisen od pogostnosti in dolžine srečanj, a tudi od značaja obeh. Navadno traja ta doba nekaj mesecev ali celo leto.

V tem obdobju sta navadno zaljubljena, kar pomeni, da sta v svojem opazovanju in svojih sodbah drug do drugega precej netačna, z veliko mero dobrohotnosti, tudi naivnosti ter nekega pollepševanja. Navadno je stopnja take zagledanosti odvisna od starosti. Čim starejša sta, manj je te zaljubljenosti in manj časa traja, vendar je tudi v tem veliko odvisno od značaja posameznika.

Kaj naj bi taka dva mlada človeka in kristjana v tem važnem času storila, da bi ta doba iskanja bila čim koristnejša in plodnejša? Najprej in predvsem naj bi se veliko pogovarjala. Pogovarjala o vsem. Skrivnost dobrega zakona je v veliki „pogovornosti“ obeh, v iskrenem, odkritem,

a tudi ljubečem pogovoru o vsem. Tudi in predvsem za spoznavanje fanta in dekleta ni druge poti, kot da se veliko o vsem vedno znova pogovarjata. Seveda to ni lahka stvar. Ni namreč lahko govoriti odkrito, iskreno in pošteno o sebi, o svojih domačih, o svoji preteklosti, o svojih mislih, načrtih, željah, strahovih in seveda tudi o svojih slabostih. Mera začetništva ali zaljubljenosti se kaže ravno v večjem ali manjšem skrivanju svojih napak. A vendar, predno bosta zmogla mirno in trezno reči, da čutita, kako sta res kljub vsemu drug za drugega, bosta morala o vsem govoriti zelo odkrito. Če tega ne bosta storila, bosta tvegala veliko ali celo vse. Vsaka neiskrenost ali nepoznavanje drug drugega se pozneje maščuje. Na splošno ljudje težko govorimo o svoji notranjosti. Zato mlademu paru ta naloga ne bo lahka. A je nujno, da jo kolikor toliko dobro opravita.

Med stvarmi, o katerih se bosta kristjana kmalu začela pogovarjati, je gotovo tudi vera, ta globoki ljubezenski odnos do Boga. Stopnje vernosti so spet tako različne kot ljudje. A ne samo stopnje, ampak tudi načini verskega čutenja, gledanja, izražanja, navad, vzgoje. Ali se vama bo čudno zdelo, če rečemo, da naj bi mlada veliko drug za drugega in drug z drugim molila? Če se vama zdi to čudno, z vajinim krščanstvom nekaj ni v redu. Tudi z Bogom se je namreč treba pogovarjati,

če hočemo imeti z njim osebni stik.

Čeprav se bomo še posebej dotaknili vprašanja o spolnosti v ljubezni, poudarimo že kar zdaj važno stvar, ki jo življenje potrjuje. Fant in dekle, ki prehitro preideta k večji telesni bližini, na neki način blokirata, zavreta duševno spoznavanje. Lahkó je namreč in prijetno biti si telesno blizu. Zelo počasno in včasih kar garaško delo pa je spoznavanje ljubljenega s ponikanjem v njegovo notranjost. To pa je mogoče le z veliko medsebojnega pogovaranja.

Če je močan poudarek v začetku skupne hoje dveh predvsem na pogovoru, to seveda ne pomeni, da je s tem že vse storjeno. Naj bi vse tisto, kar sta si povedala, skušala počasi postavljati na skupni imenovalec. Iskati morata čim večjo strnitev obeh pogledov na vse življenjske probleme ter na neki način skupaj doživljati življenje — izlete, študij, kulturne prireditve, družbo in družčino, razne skupine in versko življenje. Tako bosta počasi drug drugega ne samo vedno bolj razumela, ampak na neki način vedno bolj tudi živela. Tako združevanje dveh poti v eno je za trajno zakonsko skupnost nenadomestljivo.

Pesem Marije Pertot z naslovom Pesem duše lepo izraža počasno zlivanje duš dveh, ki se imata resnično rada:

To je zveza
duše z dušo:

skupaj greva
skozi čas,
skupaj bova
štela leta,
skupaj kosme
belih las.
Morda,
ko bo vse dognano,
bova kdaj
v jeseni zlati

zasedela
se na trati.
Zemlja se bo nasmehnila,
ker bo zopet mlada, mlada.
Midva, bela
okrog čela
bova še
se imela
rada.

Vital Vider

KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV

Slovenski kmet od XII. do začetka XV. stoletja

Veliko večino vsega prebivalstva v slovenskih pokrajinah so sestavljali tedaj kmetje, ki so živeli na posestvih posvetnih in cerkvenih fevdalcev. Kmetje so bili poleg tega takrat edina povsem slovenska družbena plast na Slovenskem, če izvzamemo čedalje redkejše koloniste tujega izvora. Dvig majhnega dela Slovencev v vrsti nižjega plemstva je le malo vplival na njegovo sestavo, Zgodovina kmečkega človeka je zato do srede XVIII. stoletja središče vse zgodovine slovenskega ljudstva.

Slovenski kmet je bil podložnik. Sprva najtežja in poglobitna oblika podložniških dolžnosti do zemljiškega gospoda je bila tlaka. Urbarji natančno popisujejo tlako, ki so jo dolžni opravljati posamezni kmetje. Natančno določene obveznosti kmeta, zapisane v zemljiški knjigi, so ščitile tudi njega pred še večjim izrabljanjem. Po

obliki, v kateri so bili dolžni opravljati tlako, se je ta delila v ročno in vozno. Pri prvi je moral priti na delo človek sam, pri drugi pa s svojo živino. Glede na to, koliko tlake je imela naložena posamezna kmetija, pa se je delila v izmerjeno in neizmerjeno. Pri prvi je bilo natančno določeno število dni, v katerih je moral podložnik opravljati razna dela za svojega gospoda, pri drugi pa so navedene le tiste vrste dela, na katere je mogel klicati gospodar svoje podložnike kadarkoli in za toliko časa, kolikor jih je pač potreboval.

O vsem tem nudijo urbarji podrobne podatke. Le redko so se grajski pisarji zadovoljili pri poljskih delih s splošno označbo, da so kmetje dolžni obdelovati gospodovo polje. Običajno so prav podrobno naštevali dela, ki so jih bili podložniki dolžni opraviti. Ta-

ko so določali pri oranju, koliko dni je bil kmet dolžan orati spomladi in koliko jeseni, kdo je dolžan prispevati živino in kdo plug. Pri sejanju je bil večkrat dolžan preskrbeti seme sam tlačan.

Gnojenje njiv je bilo še zelo redko. Kolikor so pa vendarle gnojili, so bile tudi s tem zvezane posebne tlačanske dolžnosti. Ponekod se omenja tlaka tudi v zvezi s pridelovanjem zelja in repe ter s sadjerejo; v vinogradniških predelih seveda tudi tlaka v vinogradih, ki pa je pogosto neizmerjena. Z vinogradništvom so bile zvezane tudi druge vrste tlake na graščini (pripravljanje sodov, polja za vinograde itd.).

Mnogo tlake je bilo zvezane tudi z delom v gozdu; krčenje gozda, priprava drv in lesa, vožnja lesa. Posebna oblika vozne tlake je bilo tudi prevažanje pridelkov in zbranih dajatev v prirodi, pa tudi soli, železa, lesa in drugega iz kraja v kraj (navadno na sedež zemljiškega gospoda). Tudi ta tlaka je večkrat neizmerna. Težo vozne tlake je treba posebej pod-

črtati. Takšna tlaka namreč ni vzela s kmetije samo delovno silo, marveč tudi živino, in s tem je lahko resno zavrla delo na posestvu.

Razmeroma kmalu pa se je pri dajatvah začel kazati v razmerju med zemljiškim gospodom in podložnikom vpliv nastopajočega denarnega gospodarstva, to je vpliv mestnega trga. Vedno pogosteje so plačevali kmetje svojemu gospodu namesto dajatev v naturi njihovo vrednost v denarju. Tega so mogli dobiti seveda le tako, da so prodajali svoje pridelke v mestu. Ta način plačevanja se je začel uveljavljati že v trinajstem stoletju, in sicer najprej tako, da je mogel gospod ob vsakem pobiranju dajatev odločiti, v kakšni obliki bo dajatev zahteval. Do začetka petnajstega stoletja pa so postale dajatve v denarju z izjemno malih pravnih povečini že pravilo. Le to, kar je potreboval gospod za grajsko potrošnjo in gospodarstvo, je zahteval še v naravi.

(Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)

Sandinisti iztrebljajo Indijance

Zastopniki 3 nikaragovskih indijanskih plemen (Miskito, Sumo in Rama) je decembra obiskala Zahodno Nemčijo in nemško javnost in Cenkev seznanila s preganjanjem in iztrebljanjem teh plemen, ki živijo ob Karibskem morju. Vsemogoče na-

silje nad Indijanci izvaja vojaštvo marksistične sandinistične osvobodilne fronte in vlada v Managvi. Pred odhodom v Evropo so mednarodno javnost in vse odgovorne v imenu 170.000 preganjanih Indijancev v Nikaragvi zaprosili za čimprejšnjo pomoč. 1982 je 15.000 Indijancem uspelo pobegniti v sosedaji Honduras.

Oče Damijahn

Wilhelm Hünermann

VERONIKIN POTNI PRT

Drugi dan je bil praznik mučenca Pankracija. Na čast temu dečku je pater Damijan oblekel rdeč plašč in stopil k oltarju, da bi prvič daroval daritev miru v peklu na Molokaju.

„Kako veličastno je božje kraljestvo, v katerem so že otroci junaki!“ se je tolažil misijonar. Nato je molil: „Ljubi sveti Pankracij, danes nosim tvoje oblačilo. Daj, da ga bom vreden nositi!“

Pričela se je maša.

„Pristopil bom k božjemu oltarju!“ je šepetaje molil duhovnik.

„K Bogu, ki razveseljuje mojo mladost!“ je s težavo spravil ministrant prek pokvečenih ustnic. Joane, Beli Kormoran, je jokal od veselja, ko je po dolgem času spet mogel belemu očetu streči pri maši.

„K Bogu, ki razveseljuje mojo mladost!“ Tako je nekoč vriskal mladi mučenec sveti Pankracij. Zdaj je stal on, duhovnik, odet v obleko neustrašnega božjega prepričevalca, da bi Gospodu daroval daritev. Gospodovo daritev? Ni bila to daritev njega samega? Ali niso mračne molokajske pečine

tvoja gora Golgota, Damijan de Veuster, na katero boš moral zdaj vsak dan vleči svoj križ, dokler ne napoči tvoj veliki petek, ko boš govoril: „Dopolnjeno je!“

„Pristopil bom k božjemu oltarju!“ je ponovil z odločnim glasom, da ga je ministrant začudeno pogledal in so gobavci v cerkvi dvignili glave.

„K Bogu, ki razveseljuje mojo mladost!“ je spet hripavo zazvenelo iz gobavčevih ust. In vendar so te besede misijonarju vlile v srce veselje in tolažbo.

Vedno več gobavcev se je prerivalo okrog oltarja. Mnogi so težko in žvižgajoče sopli. Cerkev je napolnil neznosen smrad strohnelih udov in gnojnih ran. Pater je čutil strupeni dih smrti, ki je kakor pest grabila za njegovo grlo, da bi ga zadušila.

„Vzemi mojo kri, vse moje življenje v svoj kelih, o Gospod!“ je molil. „Naj bo moja daritev kapljica vode v morju tvoje dragocene krvi.“

Vedno več vernikov je prihajalo v cerkev, vedno neznosnejši je postajal smrad po trohnobi.

„Da bi le enkrat, dvakrat vdihnil sveži zrak!“ si je zaželel Damijan. „Samo za hip v prostost! To presega moje moči!“ Nato pa

se je spet z nadčloveško močjo zbral.

Ne, noče zbežati z Golgote, niti za trenutek ne! Gobavci bi dvomili o njegovi ljubezni, če bi zapustil oltar. Ali ni Gospod prav tako prenašal diha smrti ob odprtem Lazarjevem grobu? Ali ni Gospod vzdržal v vseh mukah smrti? Ne, ni smel biti slaboten.

Glava ga je bolela, kot bi bila ovita s trnovo krono. Rdeče oblačilo je kot en sam plamen ovijalo njegovo telo. S tresočo se roko je dvignil kelih, kot bi z Odrešenikovo krvjo daroval kri lastnega srca, muke te ure in vse bolečine, s katerimi ga bo blagoslovil ta otok...

Pred duhovnikovimi očmi so plesali rdeči krogi in tisoč gorečih meglic. Videl ni več kruha ne patene in ne keliha. Samo beli prt je videl in na njem razbičano, spačeno obličje, polno tvorov in gnojnih ran! O Bog, kakšen obraz! To je gobavost! Obraz gobavca! Oči so mu gorele od muke! Gnusna zatekla usta so hotela krikniti od bolečine.

„Veronikin potni prt,“ je stokal duhovnik. A glas, tisti glas, ki ga je slišal v odločilnih trenutkih svojega življenja, mu je govoril:

„Damijan de Veuster, ali me poznaš? Poznaš me v čistih, jasnih podobah kruha in vina. Ali me poznaš tudi tako? Me poznaš v svojih strtih, pohabljenih, obupanih otrocih? Ali me poznaš v gobavcih na Molokaju?“

„Jagnje božje!“ so jecljale ble-

de misijonarjeve ustnice. „Jagnje božje, daj nam svoj mir!...“

Duhovnik je po maši opotekajoče zapustil oltar. In vendar je v tej uri prejel moč, ki jo je potreboval v boju proti grozi na tem otoku prekletstva.

Še isti dan je obhodil naselbino Kalavao, vas trohnobe. Začel je v lastni koči, iz katere se mu je zarežal gobavec, ki ga je prejšnji dan pobral na poti. Brezustnična usta, votla lica, globoko vdrte oči so dale njegovemu obrazu videz mrtvaške glave.

„Lazar!“ je nehote zaklical pater. „Pridi ven, da te obvežem!“

Joane, Beli Kormoran, je iz bolnišnice prinesel zavoje obvez, s katerimi se je duhovnik podal na samaritansko pot.

Že od daleč mu je Kanak ponujal gnojne konice prstov in Damijan je skrbno obvezal bolnikove roke, jih zavil kakor mati novorojeno dete. To delo je presegalo človeške moči. Gnus in groza sta ga hotela zadaviti.

„Gospodov potni prt!“ si je moral vedno znova prigovarjati. „Veronikin potni prt, na katerem je vtisnjeno sveto Gospodovo obličje!“

Končno je bilo delo opravljeno. Gobavec je zadovoljno mrmral. Pater pa se je kljub vsemu trpljenju smehljal:

„Tako, Lazar, zdaj si dobro zaviti!“

„Lazar je še pogan!“ je zašepetal Joane misijonarju. „Ta ne pojde v nebesa.“

„Joane,“ ga je zavrnil Damijan, „ta človek nosi vendar obličje Jezusa Kristusa!“

To je bil brezkončen križev pot s sto postajami. A Damijan je povsod našel Gospoda, osemstokrat je videl Veronikin potni prt, za katerim se je skrivalo Kristusovo obličje.

„Vas blaznih!“ je rekel Joane in pokazal na nekaj koč, ki so stale tesno druga ob drugi. „Tam so včeraj plesali. Vsako noč popivajo in norijo!“

Nekateri so še ležali naokrog v nezavestni pijanosti. Eden je z obrazom priletel v žareč pepel in se močno opeknel.

„Živijo kakor živali!“ je pripomnil Joane.

„Pozabiti hočejo svojo revščino,“ je žalosten rekel duhovnik. Kar je videl tukaj, je bilo največje gorje, najgloblji krog v molo-kajskem peklu.

Popoldan je šel Damijan v bolnišnico.

„Tukaj so hudo bolni!“ je razložil Beli Kormoran. Pater Damijan ga je začudeno gledal in zajeceljal:

„Ali smo doslej obiskali samo manj bolne?“

Joane je prikimal.

Imel je prav. Šele tu je bila doma prava groza. V bolnišnici so živeli živi, plazeči se, javkajoči mrličji, mnogi z brezizraznimi, slepimi očmi, drugi napol razjedeni od črvov.

Ti ljudje so bili prepuščeni sami sebi. Niso imeli ne zdravnika

ne bolniških strežnikov ne usmiljenih sester. Vlada je sicer skrbela za hrano, in obenem z novimi gobavci je parnik Kilauea pripeljal tudi potreben živež, a vsega drugega je manjkalo: toplih odev za bolnike, ki jih je zaradi slabega krvnega obtoka v hladnih nočeh hudo zeblo, primanjkovalo je celo vode. Vlačiti so jo morali od daleč. Gobavci so od žeje tudi umirali in vse je gnilo od umazanije in mrčesa.

V nemi grozi si je Damijan zakril obraz.

Iz nekega kota je prihajalo hropenje umirajočega gobavca. Pater Damijan je na njegovih prsih opazil škapulir in mu zato podelil poslednje olje. Na smrt bolno telo je bilo od nog do glave ena sama rana. Duhovnik je komaj še našel zdravo mesto, da je na njem napravil znamenje križa poslednjega zakramenta.

„Vode, vode!“ je vzdihoval slepec na umazani rogoznici. Njegove noge so bile le še gnojoča kepa. „Vode! Vode!“ je tarnal drugi, od žeje umirajoči gobavec.

„Za božjo voljo! Kje je tukaj voda?“ Damijan je zastonj iskal. Vse posode so bile prazne ali polne nesnage. Bolnišnica brez vode! To je v resnici peklo!

Zdaj so tudi drugi bolniki, ki jih je klic slepca predramil iz otopelosti, zdihovali po vodi.

„Prinesem vam vode! Prinesem vam je!“ je zaklical duhovnik s suhim glasom. Nato je stekel z glinastima vrčema, ki ju je na-

šel v kotu, po hribu navzgor, kjer mu je Joane zjutraj pokazal gorski izvir. Čista studenčnica je napolnila posodi. Z vrčema na ramah je pater odhitel nazaj. Pot se mu je vlekla kot nikoli. Moj Bog, človek vendar ne more teči, če nosi vodo! Končno je le dospel v bolnišnico. A spet in spet se je duhovnik odpravil na pot do studenca. Imel je končno dovolj vode, da je odžejal vročične, jim ohladil čela in izmil rane.

Noč je že zdavnaj legla na zemljo, ko se je Damijan utrujen zleknil pod drevo ob cerkvi.

Spet so se v noč razlegli zvoki bobnov in kriki pijanih gobavcev. Za plapolajočim ognjem so pošastno štrlele v nebo črne skale Palija. Morje se je skrivnostno zaletavalo v kamnito obalo. Sove so skovikale v noč. Komarji so brenčali misijonarju krog glave. Nekje je gobavec stokal od bolečin.

Duhovnik, ki je ta dan videl vso grozo otoka, je bil do konca žalosten in potrft. V obupanosti se je spraševal:

„Damijan de Veuster, kaj hočeš tukaj? Ali hočeš sam zmagati vso bedo, izmiti vso umazanijo z njih teles, z njih duš? Hočeš vsak dan vlačiti vodo za vse te grile ude in zevajoče rane, jih vsak dan obvezovati? Ali ne slišiš vzdihov premnogih, ki jim danes nisi mogel pomagati? Kaj boš sam, revež, proti molokajskemu peklu?“

Zaihtel je, stisnil roke in molil, vpil k Bogu. Bil je ves pre-

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA APRIL

Splošni: Za pravičnejšo razdelitev dobrin in dela.

Misijonski: Da bi vsi verujoči čutili odgovornost za evangelizacijo v Cerkvi in v svetu.

znojen, glava mu je gorela in srce mu je razbijalo kot kladivo. Minile so ure, pijani gobavci so še vedno rjovelili in sove so še skovikale, morje pa je butalo v pečine. Damijan de Veuster pa je molil, molil.

Tedaj je v duhu zagledal oni prt, ki je zjutraj ležal pred njim na oltarju.

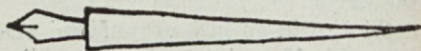
Iz prta je vanj zrl spačen, razbičan obraz Veronikin potni prt. Spet so se odprla usta in govorila:

„Ali me poznaš, Damijan de Veuster?“

Tedaj je duhovnik krčevito sklenil roke in zaklical:

„Da, Gospod, poznam te! Daj mi moči, Gospod!“ Podoba je izginila v noč. Temno nebo se je začelo jasnit. Nad obzorjem je svetil južni križ. Duhovniku se je zazdelo, kot da z neba prihaja glas:

„Zaupaj! Jaz sem pri tebi!“



SLOVENC PO SVETU



Nadškof Šuštar med rojaki v Avstraliji

27. januarja je nadškof Šuštar odpotoval na obisk k slovenskim rojakom v Avstralijo. Letalo, s katerim je nadškof pripotoval v Avstralijo, je v Sidneyu pristalo 2 uri pred voznim redom. Tako je moral čakati, vendar je bil sprejem kljub temu izredno lep in prisrčen. Zbralo se je nad 100 rojakov in z Marijino pesmijo, dobrodošlico in slovenskim šopkom pozdravilo dragega gosta.

Še isti dan je nadškof Šuštar maševal za rojake v Wollongongu in okolici, okrog 80 km južno od Sidneya. Po maši je bilo prisrčno srečanje.

V nedeljo, 30. januarja, je bil za Sidney in okolico velik praznik: slavili so 10-letnico blagoslovitve cerkve sv. Rafaela. 28 fantov in deklet je prejelo sv. birmo. Nadškof je blagoslovil novo dvorano. Pri nadškofovi maši je bilo nad 1000 Slovencev. Po maši in blagoslovu dvorane je bila kulturna akademija, nato pa piknik. Med gosti so bili tudi avstralski kardinal James Freeman, krajevni škof Beda Heather; senator zvezne vlade Slovenec Miša La-

jovic, krajevni župan in druge osebnosti.

V ponedeljek 31. januarja dopoldne so imeli mašo za vse pokojne rojake, žrtve obeh svetovnih vojn, popoldne pa blagoslov novega slovenskega doma Triglav z dobro pripravljeno prireditvijo. Sledil je še sprejem v slovenskem društvu Sidney. Nadškofa so povsod zelo prisrčno sprejeli.

Vabilo slovenske skupnosti v Avstraliji so izrekli slovenski frančiškani, ki delujejo med njimi: p. Valerijan Jenko, p. Bazilij Valentin, p. Janez Tretjak in p. Ciril Božič. Obisk se ujema z 10. obletnico blagoslovitve slovenske cerkve sv. Rafaela v Merrylandsu, ki jo je tedaj blagoslovil škof dr. Stanislav Lenič. Nedavno so končali novo slovensko cerkev v Adelaide.

Nadškof Šuštar je po predvidenem sporedu obiskal mesta, kjer živijo večje skupine Slovencev. Tako je bil v Newcastleu, Brisbanu in Canberri. Od tam se je prek Wodonge odpeljal v Melbourne, kjer je v soboto 5. februarja zvečer med slovesno mašo kronal podobo brezjanske Marije Pomagaj v slovenski cerkvi sv. Cirila

in Metoda. Po maši so rojaki v cerkveni dvorani pripravili visokemu gostu lepo akademijo.

V nedeljo je nadškof maševal pred lurško votlino na prostem. 25 fantov in deklet je prejelo zakrament sv. birme, rojakov pa se je zbralo okrog 1000. Zvečer je nadškof maševal za rojake v Geelongu.

Nadškof se je odzval vabilom vseh 5 slovenskih društev v Victorii in povsod so mu pripravili pristrčen sprejem. V naslednjih dneh je obiskoval Slovence v okolici Melbourn in na otoku Tasmaniji.

Glavni cilj obiska je bila blagoslovitev nove cerkve sv. Družine v Adelaidi. Tu živi nad 2000 Slovencev,

ki so v 8 mesecih (!) zgradili čudovito novo cerkev.

V soboto zvečer je nadškof birmal 13 fantov in deklet, v nedeljo 13. januarja popoldne pa je ob navzočnosti krajevnega pomožnega škofa Kennedyja, predstavnikov krajevnih in zveznih civilnih oblasti, senatorja Miša Lajovica, vseh 5 slovenskih duhovnikov in duhovnikov gostov blagoslovil novo cerkev. „Slovenska cerkev sv. Družine v Adelaidi naj slovenske družine med seboj povezuje in utrjuje v zvestobi veri in domovini,“ je med drugim dejal nadškof.

z Adelaide je nadškof v torek odpoval v Perth, v soboto 19. februarja je bil že v Ljubljani.



Novice

IZ SLOVENIJE

Nadškof Šuštar o božiču in verskih oddajah po radiu in TV

Radio Trst A je 24. in 25. decembra oddajal razgovor z ljubljanskim nadškofom šuštarjem, iz katerega objavljamo vprašanje in odgovor o božiču kot nedelavnem dnevu in verskih oddajah radia in TV v Sloveniji.

Božič je na Slovenskem še vedno navaden delavnik; je Cerkev to sprejela kot nespremenljivo dejstvo? Po-

lega tega: je kaj izgledov, da bo kdaj izpolnjena želja po dostopu do javnih občil, kot ga imajo ostale komponente družbe? Posebej mislim tu na radijske in televizijske prenose svetih maš, zlasti še ob takih praznikih, kot je sedanj?

„Načenjate zelo boleče vprašanje. Bolj bi bil vesel, če vam ga ne bi bilo treba postaviti, vendar je tudi to vprašanje izraz naše resničnosti...“

Božič je v Sloveniji navaden de-

lovni dan. To sprejemam kot dejstvo, do katerega je prišlo pred dolgimi leti v težkih razmerah; najbrž teh težkih razmer nikdo ni vesel. Srečnejši bi bili, če bi se to dejstvo kot spomin na hude čase spremenilo, kot se je že marsikaj drugega spremenilo. Samo 2 dejstvi sta v človekovem življenju nesprenljivi: rojstvo in smrt. Vse drugo se v življenju spreminja in je spremenljivo. Trdno upam, da se bo tudi to dejstvo spremenilo in da bomo mogli praznovati božič kot dela prost dan. To upanje smo izrazili slovenski škofje tudi v svoji božični poslanici. Ko se zato zavzemamo, nikakor ne pomeni to, da hočemo komu vsiljevati svoje versko prepričanje. Pametna in dobra rešitev v tem smislu bo še marsikaj uredila in ublažila, kar vsako leto boleče vstopa v zavest vernih ljudi ravno okrog božiča.

Kar pa zadeva radio in televizijo, namreč, kakšni so izgledi, možnosti, moram reči, da ne vem. Želja, da bi imeli tudi verni vstop, je zelo močna; so tudi nekatera znamenja večjega razumevanja za to, da bi našli obliko, ko bo verski svet kot družbena resničnost in velik ter pomemben del naše družbe navzoč tudi na radiu in televiziji. Zares je težko razumeti, če so že vse druge komponente — kot se vi izražate — umetnost, kultura... pri tem navzoče, le verski svet je skoraj popolnoma izključen.

Zame je to predvsem vprašanje enakopravnosti vseh v družbi ter v javnih sredstvih družbenega obveščanja, in nikakor ne kakšne verske

propagande ali vsiljevanja verskih prvin komurkoli, ali iskanja priložnosti za versko polemiko, ki bi jih prinesel radio in televizija. Res ne vem, kje bi bila težava, če bi sprejeli dejstvo, da je toliko in toliko vernih sestavni del naše družbe in da imajo izredno željo in tudi pravico, posebno ostareli in bolni, saj bi na ta način mogli doživeti božič, mašo, verski praznik.“

(Družina 1 — 1983.)

Srečanje verskih časnikarjev

Ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, 24. januarja, je bilo v nadškofijskem domu v Ljubljani srečanje urednikov, časnikarjev, izdajateljev in drugih sodelavcev verskega tiska v Cerkvi na Slovenskem.

Srečanje ima vsako leto 2 dela: mašno daritev in pogovor. Po pozdravnih besedah voditelja komisije za verski tisk kanonika Rafka Lešnika ter metropolita šuštarja je dr. Vinko Potočnik iz Maribora sociološko predstavil nekaj osrednjih problemov (ne)verujočega Slovenca v slovenskem prostoru in sedanjem času.

Nadškof je v mašnem nagovoru dejal: Jezusovega oznanjevalca, in vse verujoče, bodo spremljala posebna znamenja: Izganjali bodo hude duhove, govorili nove jezike, bolnike ozdravljali, nič strupenega jim ne bo škodovalo. Kakšni hudi duhovi neki? Nevednost, verska in duhovna otopenost, notranja razklanost, zmote in laži... To so hudi duhovi naših dni, zapodili so se v sodobnega človeka.

in ga obsedli. Izganjajte jih — v božjem imenu! Kateri so to novi jeziki? Jezik resnice, lep, sočen, klen, tisti s sporočilom iz človekove najgloblje notranjosti, kjer korenini resnica, vse dobro, lepo in plēmenito... Ozračje strupenih plinov? Mnogim v sodobnem svetu ni do resnice, temveč zgolj za propagando, zato ne izbirajo sredstev, še bolj zastrupljajo skupno življenje, čeprav pravijo, da prinašajo zdravilo. Varujte ljudstvo pred strupi, slepili! Ozdravljajte sodobne bolnike! Kar mrgoli sodobnih duhovnih bolnikov. Ljudje so zbegani, razdvojeni, negotovi, v nenehnem strahu, notranje prazni, obupani, brezvoljni. Opirajte jih za resnico, dajajte jim poguma... Gradite občestvo vernih in kulturnih, poštenih ter narodno zavednih Slovencev...

Umrli duhovniki

Maksimilijan Ledinek

V 80. letu življenja je po daljšem bolehanju 23. decembra umrl župnik v Zrečah na Pohorju Maksimilijan Ledinek. Doma je bil iz Slivnice, bogoslovje je študiral in bil posvečen v Mariboru. Med vojno je bil zaprt v Dachau. Po vojni je zgradil župnišče v Zrečah, ker je bilo prejšnje požgano. Imel je veliko ljubezen do petja. Redno je obiskoval bolnike in rad pomagal trpečim in bolnim.

P. Pij Novak, opat

Pri sv. Frančišku v Radmirju so 28. decembra pokopali bivšega raj-

henburškega opata p. Pija Novaka. P. Pij, s krstnim imenom Mihael, se je rodil v župniji Kozje l. 1899; 12-leten stopil k trapistom v Rajhenburgu in bil 1925 posvečen v duhovnika. V samostanu je opravljal razne službe. 1941 so Nemci zavzeli samostan in redovnike razgnali. 1945 se je vrnil v Rajhenburg in začel obnavljati redovno življenje. 6. decembra 1946 so komunisti samostan podržavili, opata Novaka obsodili na 14 mesecev zapora, zaplenili vso samostansko imovino, redovnike pa razgnali. Kasneje je kot duhovnik deloval v šmartnem ob Paki in nato v Radmirju.

Rafko Premrl

10. januarja so pokopali štmaverskega župnika prof. Rafka Premrla. Rojen je bil v Vipavi, v duhovnika posvečen v Gorici 1930, deloval je v Cerknem, v Žabnicah, kjer je nadaljeval z obnovo Marijinega svetišča na Sv. Višarjah, med vojno je bil zaprt v Dachau. 1945 je postal profesor na slovenskih šolah v Gorici in Trstu. Na univerzi v Trstu je naredil doktorat iz političnih ved in nato poučeval tudi na višjih italijanskih šolah, filozofijo in zgodovino pa je poučeval na slovenskem liceju v Gorici do upokojitve. Od 1947 je bival kot gost pri bratu duhovniku Stankotu v štmavru, kjer je potem postal župnik in deloval do konca.

Franc Mate

29. januarja je po daljšem bolehanju umrl Franc Mate, župnik v

pokoju. Rojen je bil v Goriški vasi v ribniški župniji. Od 12 otrok sta 2 sestri postali usmiljenki, 2 brata pa duhovnika. Franc je bil po gimnaziji v Kranju in bogoslovju v Ljubljani posvečen 1931. Za kaplana je bil v šentjerneju in v Podzemlju, nato je prevzel kočevsko župnijo Mozelj. 1945 je postal kaplan v Velikih Laščah, 1953 pa župnik in tam ostal do svoje zlate maše 1981, ko je stopil v pokoj. Vneto je obnavljal med vojno prizadete podružnice: sv. Roka, Veliko Slevico, Lužarje, Rašico. Za njegovega župnikovanja je bilo v Velikih Laščah veliko število novih maš.

Duhovniški jubileji v l. 1983

Koprška škofija: biseromašnik: msgr. Viktor Kos, upokojeni župnik, Šempeter pri Gorici; zlatomašnik: Anton Pilat, upok. župnik, Renče.

Ljubljanska nadškofija: bisero-mašniki: Andrej Križman, v Ekvadorju; Anton Pogačnik, upok. župnik, Kamnik; Jože Rott, v Argentini; msgr. prof. Matija Tomc, upokojen župnik, Domžale; zlatomašniki: Franc Blaj, up. žpk., Olševk; Janez Fink, up. žpk., Zagreb; msgr. Jože Jamnik, župnik, Boršt (Trst); Franc Jamnik, žpk. Bohinjska Bela; Jože Kunstelj, hišni duh., Repnje; Klemen Mav, up. žpk., Krašnja; msgr. Franc Novak, v Argentini; msgr. dr. Jože Prešeren, Trst.

Mariborska škofija: biseromašnik: Janko Kokošinek, župni upravitelj, Šmartno v Rožni dolini; zlatomašniki: Alojzij Bratuša, up. žpk.,

Svečina; Štefan Čakš, up. žpk., Šmarje pri Jelšah; Franc Križan, up. žpk., Beltinci; Jože Orešnik, hišni duh., Dobrova pri Ljubljani; Ludvik Prelog, žup. upr., Rače.

Redovniki: biseromašnik: p. dr. Anton Škrinjar, jezuit, Zagreb; zlatomašniki: p. Leon Božič, križnik, Ljubljana; Martin Jurčak, salezijanec, Dokležovje; Jože Kostanjevec, švica; p. Ildefonz Langerholz, frančiškan, Maribor; Andrej Majcen, salezijanec, Rakovnik; p. Ciril Petelin, cistercijan, Argentina; Jože Pušnik, salezijanec, Veržej; p. Andrej Vatovec, minorit, Ptujška gora.

Svetovne novice

Novo o razmerju med Pijem XII. in nacisti

Revija Jesus, ki izhaja kot pri-loga italijanske revije Famiglia Cristiana, je pred kratkim objavila pogovor s s. Pasqualino Lehnert, ki je dolga leta vodila gospodinjstvo Piju XII. S. Pasqualina je povedala, da je papež Pij XII. z lastnimi rokami nad plinskim štedilnikom v kuhinji sežgal ostro izjavo proti nacistom.

Gre za eno najbolj občutljivih razdobj zadnje vojne. Nacisti so zavzeli pol Evrope, dolgi vlaki so vozili ljudi v koncentracijska taborišča. Hitler je bil tedaj na višku svoje moči in si je lahko dovolil skoraj vse. V zasedeni Nizozemski so katoliški škofje objavili oster protest proti nacizmu in njegovim nečlove-

škimi metodami. Hitlerjev odgovor je bil zastrašujoč: 40 tisoč ljudi je šlo v taborišča.

Ko je Pij XII. to zvedel, ga je silno pretreslo in sklenil je, da mora tudi sam protestirati. Lastnoročno je napisal osnutek besedila. Po daljšem premisleku pa se je napoltil v kuhinjo in besedilo zažgal. „To sem napisal, da bi danes popoldne objavil L'Osservatore Romano,“ je dejal. „Pa sem si mislil: če je zaradi protesta nizozemskih škofov končalo v taboriščih 40 tisoč nedolžnih ljudi, bi jih Hitler zaradi papeževih besed moral internirati 200 tisoč. Tega ne morem dovoliti.“

Spreobrnitev ob zgledu matere Terezije

Pred koncem prejšnjega leta je svetovno znani angleški pisatelj in časnikar Malcolm Thomas Muggeridge skupaj z ženo Kitty prestopil v katoliško Cerkev. Za to se je odločil zaradi zgleda matere Terezije iz Kalkute. Ona „mi je odkrila novo vizijo tega, kaj se pravi biti kristjan — osvajajočo moč ljubezni“.

Muggeridge se je rodil leta 1903 v predmestju Londona. Njegov oče je bil poslanec laburistične stranke v angleškem parlamentu. Sin je v mladih letih občudoval komunistično gibanje, pozneje pa se je ogreval za „krščanstvo brez Cerkve“. Leta 1968 je posnel televizijsko nadaljevanje o Materi Tereziji in o njej napisal prvi izvirni življenjepis. Za katoliško vero se je odločil, da „odgovori nekemu zvončku, ki je že dolgo zvonil, in da zasede že dolgo praz-

no mesto pri Gospodovi mizi“.

Veliko pobudo za spreobrnitev je našel tudi pri branju Avguštinovih Izpovedi in v okrožnici Pavla VI. o uravnavanju rojstev. Prepričan je, da je papež v okrožnici Humanae vitae zagovarjal „popolnoma pravilna načela“.

Prvi prenos maše po l. 1948

Avstrijska radiotelevizija ORF je skupaj z madžarskim radiom na 3. adventno nedeljo 1982 po radiu prenašalo slovesno službo božjo ob 100-letnici rojstva madžarskega skladatelja Zoltana Kodalyja iz budimpeštanske cerkve sv. Matija. Med službo božjo so izvajali Kodalyjevo „Madžarsko mašo“ iz l. 1966. Je bil to prvi prenos maše iz cerkve po madžarskem radiu po letu 1948!

Maševala sta kardinal Lekai, nadškof Eztergona, in Štefan Laszlo, škof iz Želežna na Gradiščanskem. Lekai je med homilijo poudaril, da Kodaly ni bil le eden najpomembnejših cerkvenih skladateljev sedanjega časa, temveč tudi dejaven katoličan, ki je vse svoje življenje izpovedoval svojo vero

Küngova teologija ni več katoliška

Prefekt Kongregacije za verski nauk kardinal Ratzinger je izjavil, da je primer teologa Künga za Vatikan končan. Teologija, ki jo oznanja ta sporni švicarski teolog, po njegovem mnenju ni več katoliška. V Vatikanu so še zmeraj pripravljene navezati dialog, seveda če bi Küng sprejel katoliški nauk.

„Bil sem še daleč v afriški pušcavi. Naenkrat sem se znašel obdan od Marokancev: pred mano Marokanci, ob meni Marokanci, za mano Marokanci...“

„In kaj si storil?“

„Nič, vdal sem se in preprogo kupil.“

— — —

„Spoštovana gospa, od včeraj nisem imel ničesar v ustih. Ali bi mi ne mogli dati kakšne malenkosti?“

„Tu imate sto tisoč pesov. Kako pa ste prišli tako na psa?“

„Isto napako sem storil kot vi: bil sem preradodaren.“

— — —

„Sinoči sva se z možem sprla in poslal me je k vragu.“

„In ti?“

„Šla sem k mami.“

— — —

V trgovini.

„Ali lahko prinesem ruto mazaj, če ženi ne bo všeč?“

„Lahko.“

„Kolikokrat?“

— — —

Neki gospod je šel mimo neke hiše in naenkrat dobil z balkona na glavo pest peska. Ujezil se je, a naenkrat se je pojavil iz hiše pred njim fant s krtačo v roki in ga začel čistiti.

„To je pa res lepo od tebe. Kaj naj ti dam za to?“

„Večina mi dá tako od tri do pet tisoč pesov.“

„Dragi, kakšno ženo imaš rajši: lepo ali pametno?“

„Ne ene ne druge. Saj dobro veš, da imam samo tebe rad.“

— — —

„Kaj z vdovo se boš poročil? Jaz ne bi za nobeno ceno maral biti drugi mož neke vdove.“

„Ali bi bil rajši njen prvi mož?“

— — —

„Sosed mi je vrgel kamen v okno, ko sem igral klavir.“

„Bedak! Saj vas bo sedaj še bolj slišal.“

— — —

Sodnik vpraša obtoženca, ali lahko navede kakšne olajševalne okoliščine.

„Ja, gospod sodnik. Prosim, upoštevajte mladost in neizkušenost mojega branilca!“

— — —

„Kako se imenuje častnik, ki vodi konjeniški polk?“

„Polkovnik?“

„In kdo je takoj pod njim?“

„Njegov konj.“

— — —

Delavca v jedilnici se prepirata o tem, ali je tekočina v njunih skodelicah kava ali čaj. Sredi prepira vstopi šef kuhinje in glasno vpraša: „Ali še kdo želi kakao?“

— — —

Policaj ustavi voznika avta: „Pa ja nimate te vaše pločevine za avto?“

„Seveda ne. Saj bi moral sicer že zdavnaj delati šoferski izpit.“

KJE JE KAJ

LETO 50

APRIL 1983

VELIKA NOČ	Velikonočno voščilo	193
	Smisel našega življenja (Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 1983) ...	194
	Veliki teden („Kristjan moli“)	200
	Veliki petek, Velika sobota, Velika nedelja (Jože Dular)	204
	In to je vprašanje: se bomo ozrli?, Zvonovi prerokb (Vladimir Kos)	205
	Kaj pomeni Kristusovo stajenje za nas (škof Franc Kramberger)	206
	Velika noč, Kristus po vstajenju (Vladimir Truhlar)	209
	Rdeči pirhek (Jože Krivec)	210
	Nojevo jajce (Rezi Marinšek)	218
JUBILEJA	Petdeset let Duhovnega življenja (Tine Debeljak)	220
	Osemdeset let dr. Tineta Debeljaka (Vinko Brumen)	225
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Iz kronike papeža Janeza Pavla II.	228
	Novi cerkveni zakonik (Lojze Kukovica) .	232
SODOBNA VPRAŠANJA	Izobrazba in vera (Vinko Brumen)	233
	Komunizem odtušuje in zasužnjuje (Božidar Fink)	237
ZA MLADINO	Vera brez del je mrtva (Franc Sodja)	239
	Kako pričeti s pripravo na zakon? (Vital Vider)	241
ZGODOVINA	Slovenski kmet od XII. do začetka XV. stol.	243
ROMAN	Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	245
NOVICE	Nadškof šuštar med rojaki v Avstraliji ..	249
	Novice iz Slovenije	250
	Svetovne novice	253
HUMOR	Malo za šalo, malo zares	255

UVOŽENO
IZ SLOVENIJE:

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Ko se posuši gospodarska veja,
je to kolektivna beraška palica.

— — —

V sosednji občini je pomanjkanje
stvari mnogo bolje organizirano kot
v naši.

— — —

„Kakšna je razlika med Ameriko
in Sovjetsko zvezo?“

„Amerika zavzema stališča, Sov-
jetska zveza zavzema pa dežele.“

— — —

Trgovska antireklama:

„Kupujte pri nas, doslej smo še
vse razočarali!“

„Če mislite, da ste nevljudni, nas
obiščite: naši prodajalci vas poseka-
jo!“

„Trgovino imamo odprto tudi
med malico: res pa je, da v tem
času ne strežemo.“

„Vse izdelke prodajamo zajamče-
no brez rezervnih delov.“

— — —

Kdaj bo človek krona, ne stvar-
stva, ampak vsaj socializma?

— — —

Pri nas je laže tistemu, ki laže.

— — —

Več kot je državnih mlinov, manj
je moke.

— — —

Naše vključevanje v mednarodno
delitev dela je vse opaznejše: dolgo-
vi vedno bolj naraščajo.

— — —

Ne zabi, da se s časom tudi vsak
oblastnik izrabi!

je slovenski verski mesečnik, ki
ga izdaja konzorcij (msgr. Anton
Orehar); urejuje uredniški odbor.
Editor responsable: msgr. Antonio
Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la Propiedad Intelectual
No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos
425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisar-
na, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.
ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass
Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom,
6304 St. Clair Ave., Cleveland 3,
Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131 A Tree-
view Dr, Toronto M8W 4C4, Canada.
TRST: Marijina družba, Via Risorta
3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva
Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za l. 1983: \$ 1.400.000.-
DENARNA NAKAZILA NA NA-
SLOV: Antonio Orehar, Ramón L.
Falcón 4158, 1407 Buenos Aires
Argentina.

Zunanja in notranja oprema: Stane
Snoj.

„NE VSE ZA
VSAKDANJI KROH,
ČLOVEK JE TELO
IN DUH.

SAJ ŠE GORA
IN DREVO
RASTE V ZEMLJO
IN NEBO“

DR. ALOJZ GRADNIK

La Vida Espiritual